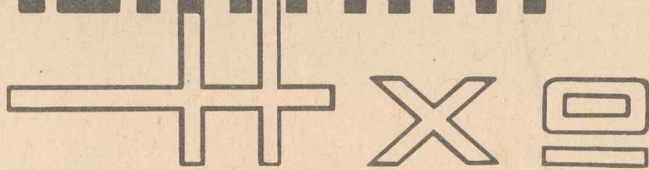

1117.-η ΚΑΤΙΝΑΝ ΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ
Μ.Μπότσαρη 7α - ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ «ΕΝΩΣΕΩΣ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ»

Αρ. Φύλλου 222

Αθήνα, Οκτώβριος 1981

ΕΠΙΚΑΙΡΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ

Η αρχαία Αγορά της Σμύρνης
μετά τις τελευταίες ανασκαφές.
Προσφορά κ. Μαρ. Ξηρέα.

ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΩΝ

Αθήνα, 30 Ιουλίου 1981.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Χ.ΑΡΩΝΗΣ
Χρυσοστόμου Σμύρνης 10-12

Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών
Γενική Διεύθυνση Πολιτιστικής Αναπτύξεως
Διεύθυνση Λαϊκού Πολιτισμού
Τμήμα Λαϊκής Τέχνης και Ζωής
ΑΘΗΝΑ

Στό φύλλο μας του Ιουνίου, Αριθμ. 220, κύριο άρθρο μας ήταν η επιστολή του Επιτίμου Προέδρου της Ενώσεώς μας κ. Νικολάου Χρ. Αρώνη προς την Κτηματική Εταιρία του Δημοσίου που κοινοποιήθηκε και σε άλλους φορείς.

Δημοσιεύουμε σήμερα την απάντηση του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών, αλλά και την ουσιαστική απάντηση του κ. Αρώνη γά τη σημαντικότητα της προβολής του Ελληνικού Μικρασιατικού Πολιτισμού.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Αθήνα 29 Μαΐου 1981.

ΘΕΜΑ: Προβολή του Ελληνικού
Μικρασιατικού Πολιτισμού στο
Πολιτιστικό Κέντρο Αθηνών.

Απαντώντας στην από 7 Μαΐου 1981 επιστολή σας προς την Κτηματική Εταιρία του Δημοσίου, που κοινοποιήθηκε και σε μās, σχετικά με την ανέγερση και τόν προγραμματισμό του Πολιτιστικού Κέντρου της Πρωτεύουσας, θά θέλαμε νά σās πληροφορήσουμε, ότι στο κτήριο του Μουσείου της Ιστορίας της Ελληνικής Τέχνης, που θά άνεγερθεϊ στο χώρο του Πολιτιστικού Κέντρου, έχει γίνει πρόβλεψη νά διατεθεϊ κατάλληλη αίθουσα γιά την παρουσίαση επί μονίμου βάσεως στοιχείων και αντικειμένων του Μικρασιατικού Πολιτισμού.

Ε. Υ.

Ο Αναπ. Γεν. Διευθυντής
Π.Χατζηθωμάς

Ακριβές Αντίγραφο
Η Προϊσταμένη Γραμματείας

Εύχαριστώ πολύ γιά τό έγγραφό σας από 29 Μαΐου 1981, μέ αριθμό 34.924, σε απάντηση επιστολής μου στην Κτηματική Εταιρία, από 7 Μαΐου, που σās έκοινοποιήθηκε, μέ θέμα την προβολή στο Πολιτιστικό Κέντρο της Αθήνας του Ελληνικού πολιτισμού της Ανατολής.

Πολύ ενδιαφέρουσα ή πληροφορία που εύαρεστηθήκατε νά μου ανακοινώσετε, ότι, δηλαδή, γιά την προβολή στοιχείων της Μικρασιατικής Τέχνης, πρόκειται νά διατεθεϊ ιδιαίτερη αίθουσα, μέσα στο Μουσείο της Ιστορίας της Ελληνικής Τέχνης, που θά άνεγερθεϊ στο χώρο του Πολιτιστικού Κέντρου.

Ωστόσο, επιτρέψτε μου, παρακαλώ, νά σημειώσω εδώ, συμπληρωματικά, μερικές αναγκαίες διευκρινήσεις:

1) Αν κρίνω σωστά, από την έπικεφαλίδα του εγγράφου σας (Δ/ση Λαϊκού Πολιτισμού, Τμήμα Λαϊκής Τέχνης), προκύπτει ότι τό άνεγερθησόμενο Μουσείο θά είναι Λαογραφικό και ότι πρόκειται, σε μία από τις αίθουσές του, νά συγκεντρωθούν εκθέματα Λαϊκής Μικρασιατικής Τέχνης.

Όμως, ή Λαϊκή Μικρασιατική Τέχνη, παρ' όλη την αναμφισβήτητη σημασία της, σάν σπουδαίο λαογραφικό στοιχείο ενός πολιτισμού, δέν έκφράζει μέ αποκλειστικότητα, ούτε κατά κύριο λόγο, την άνθηση των Καλών Τεχνών στη Μικρασιατική Ελλάδα, που μαρτυρεί ή τρισχιλιόχρονη ιστορία μας και έπαληθεύει, κάθε τόσο, ή σκαπάνη των αρχαιολόγων. Ας θυμηθούμε, ένδεικτικά, δύο μοναχά,

(Συνέχεια στη σελ. 4)

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΝΙΤΣΑ ΠΑΡΑΡΑ-ΕΥΤΥΧΙΔΟΥ
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΤΗΣ

Ἡ Νίτσα Παραρᾶ-Εὐτυχίδου, γέννημα τῆς προσφυγιάς, ἀπὸ ἀρχοντό-σπιτο τῶν Βουρλῶν, μᾶς ἔχει χαρίσει ἀπάραμλλες λογοτεχνικές σελίδες, πού ἀγκαλιάζουν μέ ἀγάπη τὴν πολυάνθρωπη ἑλληνική κοινότητα, πού δημιούργησαν ἐκεῖ στὰ Βουρλά, δίπλα στὶς ἀρχαίες Κλαζομενές, κυρίως ἐποικοὶ πρόσφυγες ἀπὸ τὸν κεντρικὸ ἑλλαδικὸ χώρο καὶ τὰ νησιά, συνταιριασμένοι ἀπὸ χρόνια μέ τὸ γηγενὴ πυρήνα τῶν ὑστερινῶν χρόνων τοῦ Βυζαντίου.

Στὸ πρῶτο τῆς βιβλίο «Κάποτε στὰ Βουρλά τῆς Μ. Ἀσίας» μέ ἐθνική εὐσυνειδησία καὶ ἰωνικὴ χάρη, ἀφηγεῖται δραματικά περιστατικά ἀπὸ τὴ βουρλιώτικη ζωή, ὅπως τὰ ἄκουσε ἀπὸ ἠλικιωμένους νοσταλγοὺς συγγε-νεῖς καὶ συμπατριῶτες τῆς.

Σάν θρύλοι φαντάζουν τὰ κατορθώματα παλικάριῶν, ἀπὸ τὴν ἥρωική ἀκόμα ἐποχὴ τοῦ Εἰκοσιένα, τραγικές ἱστορίες γιά φυγόστρατους ραγιά-δες, στὰ νεώτερα χρόνια, φονικές συμπλοκές ἀπὸ ἄμυνα ἀπέναντι στὸν τουρκικὸ κατατρεγμὸ καὶ τὴν ἀδικία, ἐφιαλτικά οἰκογενειακὰ παθήματα κατὰ τὴ μικρασιατικὴ καταστροφὴ. Δέ λείπουν εἰδυλλιακές περιγραφές τοῦ ἰωνικοῦ τοπίου, λαχταριστές σκηνές ἀπὸ τὴν εἰρηνικὴ οἰκογενειακὴ καὶ κοινωνικὴ ζωὴ, τοπικὰ ἔθιμα τῆς χαρᾶς καὶ τῆς λύπης, ἐρωτικά καρδιοχτύπια ἀγνῆς ἀγάπης. Ὅλα αὐτὰ μέ τὸ πιὸ λιτὸ καὶ ἀπέρπιτο ὕφος, δίχως φανταχτερὰ παραγεμίσματα τοῦ λόγου, μέ γνήσια ζωντανὴ γλώσσα, μέ χαρακτηριστικές λαϊκές ἐκφράσεις.

Στὸ δεῦτερο βιβλίο τῆς «᾽Ενας Βουρλιώτης αἰχμάλωτος τῶν Τούρκων 1922» καταγράφει τὰ σκληρὰ δεινοπαθήματα τῆς αἰχμαλωσίας ἐνός Βουρλιώτη, ὅπως αὐτὸς τὰ ἀφηγήθηκε, μέ ἀνεπαίσθητη, φυσικὰ, παρέμ-βαση τῆς ἴδιας γιά λογοτεχνικὴ ὁμοιομορφία καὶ ἁρμονικὸ συντονισμό τῆς δομῆς τοῦ ἀφηγήματος.

Στὴν ἀξιόλογη ποιητικὴ τῆς συλλογὴ, «᾽Ακροκέραμοι καὶ Ἰερεμιάδες» μέ πηγαῖο λυρικό πόνο ἐκφράζει τὰ πικρὰ συναισθήματά τῆς γιά τὴν πεθαμένη τῆς Μάνα, βασανίζεται ἀπὸ τὴν ὀδυνηρὴ θύμηση τοῦ ἀνδρα τῆς πού πρόωρα τὸν ἔχασε καὶ νιώθει πρόσκαιρη λύτρωση καθὼς βλέπει τὸ φάσμα τοῦ στὰ ὄνειρά τῆς.

«.....
μέ παίρνει τὸ παράπονο, Πονῶ.
Ἐχασα τὸ ταῖρι μου.
Δέ λέω νὰ τὸ πάρω ἀπόφαση
πὼς εἶμαι μῖα χήρα.
Κι ὅλο προομένῳ ἀδικα, νοσταλγικὰ
νὰ ῥθεῖς στὸν ὕπνο μου ἄλλη μιά φορά»

Ὅλη ἡ ἀγάπη τῆς στρέφεται τώρα μέ στοργὴ στὰ δυὸ παιδιὰ τῆς. Ἐπηρεασμένη ἀπὸ τὴν παράλογη, καμιὰ φορά, νοοτροπία τῶν νέων τῆς ἐποχῆς μᾶς ἐκμυστηρεύεται: «.....Ἐχω δυὸ γιούς. Φοβᾶμαι». Γεμάτῃ ἀγωνία, ἀπελπίζεται. Γρήγορα ὅμως συνέρχεται:

«.....
Σὰ γύρισα καὶ εἶδα μ' ἄλλα μάτια
τὰ παιδιὰ μου, τότε ἄλλαξα μυαλά.
Νὰ ἡ ἐλπίδα. Μὲ χρειάζονται αὐτὰ.
Γι' αὐτὰ ὅλη ἡ ζωὴ μου καὶ ἡ πνοή μου».

Στὶς τόσες δοκιμασίες τῆς ζωῆς καὶ τὶς πίκρες ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη κακία, δέ μνησικακεῖ, ἀλλὰ ἐκφράζεται μέ ψυχικὴ ἀγνότητα, μέ αὐθόρ-μητῃ εὐικρίνεια, ἀξιοπρέπεια καὶ μετριοφροσύνη. Στούς ἁρμονικοὺς στίχους τῆς τὸ ὕφος ἀνεπιτήδευτο. Στοχαστικὴ ἡ σκέψη, καθαρὰ τὰ νοήματα. Ἡ γλώσσα στέρη, σωστή. Ἡ ὀρθογραφία συγχρονισμένη. Ἔρει γράμματα. Ἐχει ἀπὸ μαθήτρια σπουδάζει τὴ δημοτικὴ κοντὰ στὸ λόγιο θεῖο τῆς Λάμπρο Παραρᾶ καὶ τὴ φιλόλογο Εὐδοκία Γ. Μπακαλάκη.

«...Σταράτα τὰ λόγια, οἱ σκέψεις. Γιατί ὁ θαυμασμός
στὸ ἀκαταλαβίστικο; Γιά νὰ περνᾶ γιά βαθυστόχαστο;
Ὅχι πιά γρίφοι στὴν ποίηση».

ΣΜΥΡΝΕ-Ι-ΚΟ ΝΑΝΟΥΡΙΣΜΑ

Ἡ κυρία Μαρία Ταγαράκη, Σμυρναῖα, μέλος τῆς Ἑνώσεώς μας, ἔστειλε γιά τὴν ἐφημερίδα μας τὸ παρακάτω Νανούρισμα. Θερμὰ τὴν εὐχαριστοῦμε.

Ε, ε, ε, ε,
Ὑπνε πού παίρνεις τὰ παιδιὰ
πάρε καὶ τὸ δικό μου
ἄμε το δῶ ἄμε το κεῖ
καὶ ἄμε το στὰ περβόλια
καὶ γιόμισε το' ἀγκάλες του
τριαντάφυλλα καὶ ρόδα

ε, ε, ε, ε,
Κοιμήσου χαϊδεμένο μου
κι' ἡ μοίρα σου δουλεύει
καὶ τὸ καλὸ σου ριζικὸ
σοῦ κουβαλεῖ καὶ στέλνει

ε, ε, ε, ε, ε,
Κοιμήσου καὶ παρήγγειλα
στὴν Πόλη τὰ προικιά σου
στὴ Βενετιά τὰ ρούχα σου
καὶ τὰ διαμαντικά σου

ε, ε, ε, ε, ε,
Ὑπνε πού παίρνεις τὰ παιδιὰ
πάρε καὶ τὸ δικό μου
μὴ μοῦ τὸ φέρεις τὸ πρῶτ'
οὔτε τὸ μεσημέρι
μον' φέρε το τὸ βραδυνὸ
ἐτοῦτο τὸ καλὸ μωρό.

«ΜΙΚΡΑΣΙΑ ΠΑΤΡΙΔΑ»

Ὁ γνωστός ἀπὸ τὶς τόσες ἐκδηλώσεις του ἀνὰ τὸ Πανελλήνιον ἠθοποιὸς καὶ ποιητὴς κ. Γεώργιος Μετσόλης ἐπισκέφθηκε τὴ Σάμο καὶ ἔδωκε τρεῖς διαλέξεις ἐδῶ στὴ Χώρα καὶ τοὺς Μυτιληνοὺς μπροστὰ σέ πυκνὸτατο ἀκροατήριο μέ θέμα «Μικρασία Πατρίδα».

Εἶναι γνωστός ὁ κ. Μετσόλης καὶ ἐδῶ ἀπὸ προηγούμενες ἐμφανίσεις του πού πραγματοποιήθηκαν χάρις στὸν Φιλοτεχνικὸ Ὅμιλο καὶ περι-τεῦει νὰ μιλήσωμε γιά τὴν προσωπικότητά του καὶ τὴν τέχνη του. Ὅμως θὰ πρέπει νὰ τονισθῇ ἡ ἀναπτυξὴ τοῦ θέματος πού συγκίνησε βαθύτατα, ἔφερε δάκρυα στὰ μάτια καὶ συνεκλόνησε τὶς καρδιές.

Δέν ἔχει κανεὶς νὰ προσθέσει τίποτε στὰ παραπάνω. Μόνο νὰ εὐχηθῇ τέτοιου εἶδους Διαλέξεις νὰ γίνωνται ὅσο τὸ δυνατόν τακτικώτερα γιά ἐνημέρωση καὶ φρονηματισμὸ τοῦ κοινοῦ.

ΣΑΜΙΑΚΟΝ ΒΗΜΑ

Ἡ συνέχεια ἀπὸ τὰ «᾽Αναθυμήματα τοῦ Ν. Ἀρώνη» καθὼς καὶ ἡ σειρά «᾽Ιωanes Προσωκρατικοὶ Φιλόσοφοι» λόγῳ πληθῶρας ὕλης θὰ δημοσιευθοῦν στὸ ἐπόμενο φύλλο μας.
Ἐπίσης γιά τοὺς ἴδιους λόγους ἀναβάλλεται ἡ δημοσίευση τῶν συνεργασιῶν τῶν κ. Γ. Μιχαηλίδη, Χ. Ζούρου.

Ἀναμνήσεις ἀπὸ τὸ μοιραῖο Αὐγουστο 1922

Τοῦ Ἰωάννου Κ. Ἀκριθάκη
Δημοτικοῦ Συμβούλου Ἀθηναίων

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο)

Ὅλη τὴν νύκτα ὁ θαλαμάρχης ἤρχετο καὶ μέ ἔβλεπε, ἐάν πράγματι ἤμουν εἰς τὴν θέσιν πού μέ εἶχε τοποθετήσει, γιὰτὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς νυκτός, Τούρκοι ντόπιοι καὶ μπασιμπουζούκηδες ἤρχοντο καὶ ἔσυρον ἐξω ὁμήρους τοὺς ὁποίους ἑκακοποῖουν καὶ ἐφόνευον.

Τὴν ἐπομένην τὸ πρῶτὸ κατὰ τὴν 9ην πρωϊνὴν ἤκουσα στρατιῶτην νὰ φωνάζει - Γιάννη-Κωστῇ Ὀγλοῦ. Εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦ ὀνόματός μου ἔσπευσα νὰ παρουσιασθῶ, αὐτὸς δέ μοῦ ἔδωσε δύο δοχεῖα τοῦ πετρε-λαίου κενὰ συνδεδεμένα μέ ξύλον, διὰ νὰ φέρω νερὸ εἰς τοὺς κρατουμέ-νους.

Ἐπῆρα τὰ δοχεῖα τὰ ἐτοποθέτησα ἐπὶ τῶν ὤμων μου καὶ ἠκολούθησα τὸν στρατιῶτην εἰς τὴν διατεταγμένην ἀγγαραίαν. Μὲ ὠδήγησε εἰς τὴν παραπλεύρως τοῦ σχολείου ἐκκλησίαν μας, εἰς τὸν αὐλόγηρον τῆς ὁποίας ὑπῆρχον βρύσες ποσίου νεροῦ. Ἐκεῖ μοῦ ὑπέδειξε νὰ γεμίσω τοὺς τενεκέδες καὶ νὰ τὸν περιμένω· αὐτὸς δέ εἰσήλθε εἰς τὰς παραπλεύρως εὐρισκομένης τουαλέτας.

Ἔτσι ἔμεινα μόνος χωρὶς καμιάν παρακολουθησιν. Αὐτὸ ἦτο ἄρκετὸ νὰ θυμηθῶ τὰ λόγια τοῦ μοιράρχου πού μοῦ εἶχε πῇ «νὰ φύγης καὶ ὁ Θεὸς μαζὶ σου».

Πράγμα πού ἔκανα, ἄνοιξα τὴν πίσω πόρτα τῆς ἐκκλησίας καὶ ἔφυγα πρὸς τὸ ἄγνωστον πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἀπὸ τὸν παραπλεύρως εὐρισκό-μενον στενὸν δρομίσκον.

Ἀλλὰ τὸ μεγάλο πρόβλημα δέν ἦτο ὅτι ἔφυγα, ἀλλὰ πῶς θὰ βρεθῶ στὴν Σμύρνη; πῶς θὰ μπαρκάρω; μήπως δέν ὑπῆρχε κίνδυνος νὰ συλληφθῶ ἐκ νέου καὶ τότε ἡ θέσις μου θὰ ἦτο τραγικὴ, γιὰτὶ θὰ ἐθεωροῦμην φυγὰς καὶ ἡ ἐλαφροτέρα ποινὴ μου ἦτο ὁ τουφεκισμός. Ὅλοι οἱ δρόμοι πρὸς τὴν Σμύρνη ἐφυλάσσοντο ἀπὸ Τούρκους στρατιώ-τας καὶ πολίτας.

Ἐσκέφθην ὅτι ἡ καλύτερα προσωρινὴ λύσις ἦτο νὰ μεταβῶ εἰς τὸ σπίτι τοῦ θεῖου μου, ἀδελφοῦ τοῦ πατρός μου τὸ ὁποῖον εὐρίσκετο δίπλα εἰς τὴν Γαλλικὴν Σχολὴν Καλογραιῶν καὶ ἀπὸ ἐκεῖ θὰ κατέστρωνα τὸ σκέδιον τῆς διαφυγῆς μου.

Τὸ σπίτι τοῦ θεῖου μου ἀπείχε ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν περὶ τὰ 100 μέτρα καὶ ὅπως ὁ δρόμος ἦτο ἔρημος, ἔφθασα χωρὶς νὰ γίνω ἀντιληπτός ἀπὸ κανέναν.

Ἡ μητέρα μου ἡ ὁποία μέ εἶχε χαμένον καὶ ἐνόμιζε ὅτι καὶ ἐγὼ εἶχα τὴν τύχην τοῦ πατέρα μου, ἐκάθητο πίσω ἀπὸ τὴν ξυλινὴν ἐξώθυραν τοῦ σπιτιοῦ τοῦ θεῖου μου καὶ ἀπὸ τὴν χαραμάδα παρακολουθοῦσε τοὺς διερχομένους.

Μόλις ἐκτύπησα τὴν πόρτα μοῦ ἄνοιξε καὶ ἔπεσε στὴν ἀγκαλιά μου καὶ μέ δάκρυα χαρᾶς ἔκλαιε καὶ μέ φιλοῦσε λέγουσα, «παιδάκι μου, ἀφοῦ ζῆς τουλάχιστον ἐσὺ, μοῦ μετριάξεις τὸν καημὸ καὶ τὸν πόνον γιά τὸν χαμὸ τοῦ πατέρα σου. Ἀπὸ τὴν μητέρα μου ἔμαθα ὅτι τὸν πατέρα μου μέ ἄλλους πρὸυχοντες τοῦ χωριοῦ, ἱερεῖς, διδασκάλους καὶ ἐπιτρόπους τῆς ἐκκλησίας, παρέλαβε ἐφιππον ἀπόσπασμα Χωροφυλακῆς διὰ νὰ τοὺς μεταφέρῃ ὡς ὁμήρους εἰς τὴν Μαγνησίαν.

Μόλις τὸ ἀπόσπασμα πέρασε τὰ τελευταῖα σπίτια τοῦ Βουρνόβα καὶ παρὰ τὴν θέσιν Τσακμάκι, οἱ χωροφύλακες ἤρχισαν νὰ καλπάζουν κατὰ τὴν ἀνοδὸν τοῦ παρακειμένου λοφίσκου, καὶ ὅπως ἦτο φυσικόν ὁ πατέρας καὶ οἱ λοιποὶ λόγῳ ἡλικίας ἀλλὰ καὶ λόγῳ σωματικῆς διαπλάσεως δέν ἦτο δυνατόν νὰ ἀκολουθήσουν τοὺς καλπάζοντας ἱππεῖς, καὶ οὕτω εὗρον τραγικόν θάνατον ἀπὸ τοὺς σπαθισμοὺς τῶν συνοδῶν των χωροφυλάκων.

Ἡ ἱστορία τῆς σφαγῆς τοῦ πατέρα μου μέ συνεκίνησε κατὰκαρδὰ, διότι ἔχασα τὸν μοναδικόν μου προστάτην, ὅλα μου τὰ νεανικά ὄνειρα ἐκρημνίζοντο σάν χάρτινος πύργος.

Ὁ χαμός τοῦ πατέρα μου μοῦ ἔδωσε ὅμως θάρρος καὶ δύναμιν, ὅτι πρέπει νὰ σωθῶ καὶ νὰ ζήσω, διὰ νὰ σταθῶ προστάτης καὶ παραστάτης ὡς δεῦτερος πατέρας τῶν ἀνηλίκων ἀδελφῶν μου καὶ τῆς χαροκαμένης μητέρας μου.

(Συνέχεια στὸ ἐπόμενο)

Ἀφήγησις τοῦ κ. Β. ΣΤΑΠΕΝΙΟΥ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο)

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΩΡΑΙΑ ΣΜΥΡΝΗ,
ΤΕΤΑΡΤΗ 8 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1912

Ἀπογευματάκι ἐσαλπάρουμε γιά τὸ Βατούμ, ὁ καιρὸς ἦταν καλὸς καὶ τὴν ἄλλη μέρα ρίξαμε ἀγκυρά στὰ στενὰ τὴν ὥρα πούπαιρνε νὰ βραδυάζει. Ὁ καιρὸς φρεσκάρισε ἄρκετὰ καὶ τὸ καράβι ξεφόρτωτο ἐκοῦναγε πολὺ. Εὐτυχῶς δέν μέ ἔπιανε ἡ θάλασσα καὶ περνοῦσα τὸ περισσότερο καιρὸ μου στὴν τιμονιέρα μαζὶ μέ τὸ λοστρόμο μέ τὸν ὁποῖο εἶχαμε γίνει καὶ φίλοι. Ἐπρόκειτο τώρα νὰ περιμένουμε στὰ στενὰ ὡς τὸ πρῶτὸ γιὰτὶ ὅλος ὁ Ἑλλησποντος μέχρι τὴν Προποντίδα εἶχε γεμισθεῖ ἀπὸ τοὺς Τούρκους μέ νάρκες, ἀπὸ τὸ φόβο μήπως καταληφθεῖ ἡ Κωνσταντι-νούπολη ἀπὸ τοὺς Ἱταλοὺς, μιά καὶ ἦταν πρόσφατος ὁ Τουρκο-ιταλικὸς πόλεμος κατὰ τὸν ὁποῖο μάλιστα, οἱ Τούρκοι ἔχασαν τὰ Δωδεκάνησα. Γι' αὐτὸ κάθε πρωὶ στὶς 10 ἔρχότανε ὁ πλοηγὸς ἡ κολαούζος καὶ ὅσα καράβια εἶχαν μαζευτεῖ τὰ περνοῦσε ὡς τὴν Προποντίδα ἀνάμεσα ἀπ' τὶς νάρκες. Ὅταν ἀράξαμε, καὶ μάλιστα πρῶτοι, στὰ στενὰ, πήγαμε ἐγὼ μέ τὸ λοστρόμο στὴν κουζίνα καὶ καθίσαμε νὰ φάμε στὴν караβάνα μαζὶ μ' ὅλο τὸ πλήρωμα.

Τὸν καπετάνιο, τὸ λοστρόμο καὶ τὸν φορτοεκφορτωτὴ πού εἶχε φροντίσει γιά νὰ φύγω τοὺς ἔλεγαν Γιώργηδες, μέ προστάτευε φαίνεται τὸ ὄνομα. Τρώγαμε καὶ κουβεντιάσαμε καὶ κάποια στιγμὴ ὁ λοστρόμος μοῦ εἶπε «ἔχω ἓνα γιὸ σά καὶ σένα πού ταξιδεύει μέ ποντοπόρα καράβια καὶ ἔχω ἓνα χρόνο νὰ τὸν δῶ. Βλέποντας ἐσένα νομίζω ὅτι βλέπω τὸ Σιδερὴ μου.» Τελειώσαμε τὸ κουβεντολόι καὶ πῆσαμε νὰ κοιμηθῶμε, δέν θὰ ξεχάσω ποτὲ τί ἐντύπωση μοῦ ἔκαναν ἐκεῖνες οἱ πρῶτες βραδυές πού κοιμήθηκα ἐξω ἀπὸ τὸ πατρικὸ μου σπίτι. Τὸ πρῶτὸ πού σηκώθηκα καὶ ἐπῆγαινα στὴν κουζίνα νὰ πάρω τὸ πρωινό, λίγο ψωμί καὶ μιά χούφτα ἐλιές, εἶδα στὸ πέλαγος 9 καράβια ἀραγμένα πού περιέμεναν τὸν πλοηγό. Τὸ θέαμα τῶσων καραβιῶν διαφόρων ἐθνικότητων ἦταν ἐντυπωσιακὸ καὶ στὰ ἀσυνήθιστα μάτια μου φάνηκε μεγαλειώδες. Ὅταν ἔφτασε ὁ πλοηγὸς μῆκαμε ὅλοι στὴ σειρά ἀπὸ πίσω τοῦ σύμφωνο μέ τὸν ἀριθμὸ ἀφίξεως καθενός, τὸν ὁποῖο σήκωνε κάθε καράβι σέ μιά σημαιοῦλα στὸ πλώριό κατάρτι τοῦ. Ἔτσι σά μιά σειρά ἀπὸ καμήλες πού τίς σέρνει ἓνα μικρὸ γαϊδουράκι, φτάσαμε στὴν Προποντίδα πού εἶναι τὸ μεγάλο λιμάνι τῆς Κωνστ/λεως καὶ δέσαμε σέ μιά σηματοῦρα.

Ὁ καπετάνιος κατέβηκε νὰ πάρει οδηγίες καὶ γι' ἔμεινα σά χαζὸς νὰ κυττάζω τὴν Προποντίδα ἕως τὸ Βόσπορο γεμάτῃ πλεούμενα πού ἀνεβοκατέβαιναν καὶ σφύριζαν, στὴν παραλία ἔβλεπα ὥρατα μέγαρα καὶ ἀπὸ δυτικὰ καὶ ἀνατολικά βαποράκια γεμάτα κόσμο πού πῆγαιναν στὰ διάφορα νησάκια. Ὅπως μοῦ εἶπε ὁ λοστρόμος, στὴν ἀνατολικὴ ἀκτὴ ἦταν ὁ γερμανικὸς σιδηρόδρομος τοῦ Χαϊδάρ-Πασᾶ πού ἐπῆγαινε στὴ Κόνια, στὴ Μερσίνα ἀπέναντι στὴ Βηρυττό. Ἐγύρισε ὁ καπετάνιος ἀπ' τὸ πρακτορεῖο, μέ τὴν ἐντολὴ τὸ φορτίο νὰ πᾶει στὴ Θεσσαλονικὴ. Ἔτσι σαλπάρουμε γιά τὸ Βατούμ. Μόλις βγαίνεις ἀπὸ τὸ Βόσπορο στὴ Μαύρην Θάλασσα δεξιὰ εἶναι τὸ Σινκουλδάκι ὅπου κάναμε καὶ ἀνὰρρέωση, ἔπειτα βάλαμε πλῆρη κατευθεῖα γιά Βατούμ. Μαύρην τὴ λένε τὴ Θάλασσα καὶ πραγματικά, ὅπως τὴν κυττάζω πάνω ἀπὸ τὸ καράβι μαύρη ἦταν κι ὀχι γαλάζια σά τὸ δικό μας Αἰγαῖο. Δεξιὰ μας εἶχαμε τὸν Πόντο καὶ τὶς πόλεις του Σαμψούντα, Κερασοῦντα, Τραπεζοῦντα, Πλάτανα καὶ διάφορα μικρὰ χωριά καὶ ἔτσι μοῦ δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ θαυμάσω τὴν πρασινάδα σέ σημεῖο πού νὰ μὴν μπορεῖς νὰ σταθεῖς ὀρθίως ἀν δέν κρατιόσουν, αὐτὸ ἀνάγκασε τὸν καπετάνιο, τὴν ὥρα πού ἤμαστε ἀνοιχτά ἀπὸ τὰ Γιλᾶτανα, νὰ διατάξει νὰ πιάσουμε σ' ἓνα κόρφο μέχρι νὰ ἡσυχάσουν τὰ πράγματα. Αὐτὸ κατορθώθηκε τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρῶτὸ, ἀφοῦ περάσαμε μιά νύχτα δεμένοι στὶς κουκέτες μας καὶ νηοτικοί, μιά καὶ δέν μπορούσαμε νὰ φτάσουμε στὴ κουζίνα.

(Συνέχεια στὸ ἐπόμενο).

ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

(Συνέχεια από την πρώτη σελίδα)

ανάμεσα σέ μύρια, μεγαλουργήματα γλυπτικής και αρχιτεκτονικής της αρχαίας Έλληνικής και της Ελληνιστικής Μικρασίας, τό Ναό της Άρτέμιδας στήν Έφεσο και τό Μαυσωλείο της Άλικαρνασσού πού, και τά δυό, συμβαίνει νά περιλαμβάνονται, από τήν παράδοση, στά έφτά θαύματα του κόσμου, κι' άς μνημονεύσουμε, άκόμη, της Πριήνης τά καταπληκτικά πολεοδομικά έρείπια και της Περγάμου τά κατάλοιπα αρχιτεκτονικών άριστουργημάτων, της Βιβλιοθήκης, του Μεγάλου Βωμού, του Θεάτρου, των Ναών ύψηλης Τέχνης, κ.λ.π., κ.λ.π.

Καί, άκολουθώντας τή διαδοχή των αιώνων, θά αναφέρουμε, φυσικά, τούς θυσαυρούς της Βυζαντινής Αρχιτεκτονικής και της Χριστιανικής Άγιογραφίας των Έπτά έν Ά σ ί α Έκκλησιών της Άποκαλύψεως του Άποστόλου Ιωάννου, μέ τούς Μεγάλους Μικρασιάτες Πατέρες της Έκκλησίας και, χωρίς νά παρατρέξουμε τούς ώραίους νεοκλασικούς ρυθμούς των Έλληνικών Έκπαιδευτηρίων και των Κοινοφελών Ιδρυμάτων μας και τά Μεταβυζαντινά Έκκλησιαστικά άριστοτεχνήματα της Τουρκοκρατούμενης Μικράς Άσίας, θά σταματήσουμε στις πρόσφατες άνασκαφές της Σμύρνης, πού φέρνουν, κάθε ήμέρα στό φώς νέα σημαντικώτατα γλυπτά και αρχιτεκτονικά δείγματα της Ίωνικής Τέχνης.

Καί διερωτώμαι: Όλα αυτά τά σπουδαιότατα στοιχεία ύψηλης Έλληνικής Μικρασιατικής Τέχνης, ταιριάζει νά προβληθούν, - άν θά προβληθούν, - σέ μία αίθουσα Λ α ι κ η ς Τέχνης; ή, επιτρέπεται νά μείνουν έκτός προβολής και νά ά γ ν ο η θ ο ύ ν από τό Πολιτιστικό μας Κέντρο;

2) Άλλά μήπως οί Κ α λ έ ς Τ έ χ ν ε ς, μαζί μέ τίς Λ α ι κ έ ς τέχνες, εξαντλούν τίς ποικίλες έκφάνσεις του πολυδιάστατου πολιτισμού, αρχαίου μέσου και νεώτερου, των Έλλήνων της Άνατολής; Πού είναι ή έποπτική ή συμβολική παρουσία του λίκνου, της ανάπτυξης και της άκμης του Μικρασιατικού π ν ε υ μ α τ ι κ ο ύ Έλληνισμού, μέ τούς επώνυμους άθανάτους μύστες της Ποίησης, της Φιλοσοφίας, της Κοσμολογίας, της Άστρονομίας, των άλλων Έπιστημών, θετικών και θεωρητικών, της Ιστοριογραφίας, της πρώτης Πολιτειακής συγκρότησης, της Θεολογίας, κ.λ.π., κ.λ.π.;

Καί, γιά νά προχωρήσουμε στους δύσμοιρους αιώνες της Τουρκοκρατίας, έως τόν Έθνικό όλεθρο του 1922, δέν αξίζει νά προβληθεί μέ έ μ φ α σ η ό άτόφιος Έ λ λ η ν ι κ ό ς Π ο λ ι τ ι σ μ ό ς τ η ς Ά ν α τ ο λ η ς, πού άναδείχτηκε, μέ λογής έκδηλώσεις, σέ όλους τούς νευραλγικούς τομείς, κάτω από τήν τυραννική κυριαρχία του δυνάστη, στήν Παιδεία, στή Όρθησκεία μας, στήν Κοινωνική όργάνωση και τήν Κοινωνική άνάπτυξη και δράση, στις Έπιστήμες, στήν Παραγωγή και τό Έμπόριο, στήν επικράτηση, γιά τίς συναλλαγές, γενικά, της Έ λ λ η ν ι κ ή ς Γλώσσας, άκόμα και στους Τούρκους και τούς Φράγκους, στή διαμόρφωση ύψηλου έπίπεδου ζωής, οικονομικού και πνευματικού, και, πάνω άπ' όλα, στή διατήρηση, άκμαίου και ζωντανού του Έ θ ν ι κ ο ύ Έ λ λ η ν ι κ ο ύ Φ ρ ο ν ή - μ α τ ο ς;

3) Είναι, βέβαια, γνωστό πώς πάρα πολλά από τά παραπάνω φανερώματα των Άνατολικών πηγών του Πολιτισμού μας, βρίσκονται και προβάλλονται σ κ ο ρ π ι σ μ έ ν α, μέσα σέ Μουσεία και Βιβλιοθήκες, στή Βιβλιογραφία, στά Κρατικά Άρχεία, σέ Σωματειακές και σέ ιδιωτικές Συλλογές.

Ρωμαϊκό άγαλμα της Θεάς Δήμητρας (Γη Μήτηρ) στήν Άγορά της Σμύρνης, έποχής Μάρκου Αύρηλιου.

Όμως, γιά τή διαιώνιση άτόφιας της μνήμης ό λ ό - π λ ε υ ρ ο υ του Έλληνικού Πολιτισμού της Άνατολής, στήν ιστορική εξέλικτική συνέχεια του 30 αιώων και πάνω, Χ Ρ Ε Ο Σ Ε Θ Ν Ι Κ Ο έπιβάλλει τή συγκέντρωση, άπ' όλουθε, σέ μιά έν ξ ε χ ώ ρ ι σ τ η ΕΝΟΤΗΤΑ, και τή σφαιρική προβολή, στους χώρους του Πολιτιστικού Κέντρου, όλων των άποδεικτικών στοιχείων αυτού του Πολιτισμού, σέ κατάλληλη είδολογική και χρονολογική κατάταξη.

4) Καί τό Χρέος αυτό, τό Έθνικό, κατά τήν ταπεινή γνώμη μου, θά μπορούσε νά εκπληρωθεί, μέ κάποιο συγκεκριμένο τρόπο, πληρέστερο έως άπλούστερο, ίσως μέ έναν άπό τούς παρακάτω τρεις:

α) Πρώτο και καλύτερο, μέ τήν ίδρυση αύτοτελούς Ι ν σ τ ι τ ο ύ τ ο υ προβολής, μελέτης και έρευνας του Έλληνικού Πολιτισμού της Άνατολής, μέ τούς άναγκαίους βιβλιακούς και μουσειακούς χώρους, σύμφωνα μέ παλαιότερη πρότασή μου (βλ. σχετικό άρθρο μου στό φ.210 Ιουν. 1980 της Έφημερ. «Μικρασιατική Έχώ»).

β) Δεύτερο, μέ τή διάθεση κατάλληλων αίθουσών, μέσα σέ Ιδρυμα του Πολιτιστικού Κέντρου, αναφερόμενου στήν Έλληνική Ιστορία ή στον Έλληνικό Πολιτισμό, γενικά, γιά τή μεθοδική έκθεση και προβολή, κατά κατηγορίες και χρονικές περιόδους, των έπιτευγμάτων του Έλληνικού Πολιτισμού της Άνατολής, μέ τούς επώνυμους θεμελιωτές της Έλληνικής σοφίας.

γ) Τρίτο, μέ τήν άνέγερση, άν προτιμάτε, σέ περίοπτη θέση του Πολιτιστικού Κέντρου, έπιβλητικού μνημείου γιά τήν άποθανάτιση της παγκόσμιας φήμης και της μνήμης τ ω ν π η γ ω ν του Έλληνικού Πολιτισμού, μέ τήν καλλιτεχνική σύλληψη και τή συμβολική άπόδοση, σέ γλυπτό ύλικό, όλων των πλευρών του πολυσύνθετου θέματος, έπειτα άπό προκήρυξη μεγάλου καλλιτεχνικού διαγωνισμού, μέ τίς άπαραίτητες προδιαγραφές.

5) Καί μίν ξεχνάμε πώς Έ λ λ η ν ι σ μ ό ς τ η ς Ά ν α τ ο λ η ς δέν είναι μόνο ή Μικρά Άσία, (Δυτικά Παράλια και Ένδοχώρα), αλλά και Π ό ν τ ο ς και Θ ρ ά κ η (Άνατολική), και ή Β α σ ι λ ί ς τ ω ν Π ό λ ε ω ν, μέ τό θρυλικό Βυζαντινό πολιτισμό της.

Μέ τήν έλπίδα πώς θά μπορέσω νά μάθω τίς άπόψεις της Υπηρεσίας σας, επάνω στις σκέψεις μου αυτές, γιά τήν προβολή, στό Πολιτιστικό Κέντρο ό λ ό π λ ε υ ρ ο υ του Έλληνικού Πολιτισμού της Άνατολής και όχι μόνο της Μικρασιατικής Λαϊκής Τέχνης,

Διατελώ, μέ μεγάλη τιμή

Ν.Χ.ΑΡΩΝΗΣ.

ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΗΧΟ

59η ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

Όπως κάθε χρόνο ή Ένωση Σμυρναίων όργάνωσε σεμνή και κατανυκτική τελετή μνημοσύνης στό βωμό της θυσίας, όπου και ό άνδριάς του Χρυσοστόμου Σμύρνης.

Φέτος συμπληρώθηκαν 59 χρόνια από τήν καταστροφή της Σμύρνης και των πέρα από τό Αιγαίο άλησμόνητων Έλληνικών Πατρίδων, 59 χρόνια από τό μαρτύριο του Έθνομάρτυρα ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ και των άλλων κληρικών, λαϊκών και στρατιωτικών.

Έπιμνημόσυνη δέηση άνέπεμψε ό γνωστός μας Μικρασιάτης Πατέρας Θεόδωρος. Χορωδία, πού διεύθυνε ό άριστερός ψάλτης της Μητροπόλεως, έφ. άξιωματικός κ. Εύάγγελος Τζελλάς, έψαλε ώραιότατα τούς νεκρώσιμους ύμνους, βοηθούντος και του μέλους της Ένώσεως μας ιεροψάλτου κ. Σκορδίλη.

Κατέθεσαν δάφνινους στεφάνους, ό Πρόεδρος της Ένώσεως μας κ. Κ.Παυλίδης και έκ μέρους των Εύαγγελικώνών ό κ. Ι. Άκριθάκης.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΜΑΣ κ. Κ. ΠΑΥΛΙΔΗ

«Όπως κάθε χρόνο, ή Ένωσίς μας τιμά σήμερα τήν μνήμην των θυμάτων της Μικρασιατικής Καταστροφής, των συμπατριωτών μας, εκείνων οί όποίοι έσφαγίσθησαν υπό των όρδών των βαρβάρων. Δέν πρέπει ποτέ νά λησμονήσωμεν τήν θυσία εκείνων, οί όποίοι έπесαν εις τόν βωμόν του καθήκοντος, υπερασπιζόμενοι τά όσια και ιερά, και ιδιαίτέρως του Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσοστόμου και όλων των θυσιασθέντων κληρικών, στρατιωτικών και πολιτών. Τό παράδειγμα των πρέπει πάντοτε νά μάς έμπνεή και νά μάς έμψυχώνη και νά διατηρώμεν άσβεστον τήν μνήμην των.

Η Ιστορία του Έλληνικού Έθνους άποτελεί άλυσιν λαμπρών και τραγικών γεγονότων. Τά τελευταία ταύτα όφείλονται κατά τό πλείστον, εις τό μέγα έλάττωμα της φυλής μας τήν διχόνοιαν, ή όποία έγινε πρόξενος πολλών εθνικών συμφορών, όπως κατά τήν πρόσφατον έποχήν ή Μικρασιατική Καταστροφή και κατόπιν ή τραγώδια της Κύπρου.

Ο Έλληνισμός όσάκις ήτο ήνωμένος έμεγαλούργησε. Πρόσφατον παράδειγμα ό ίταλοελληνικός πόλεμος του 1940-1941 και ή αντίστασις κατά των Γερμανών εισβολέων τό 1941.

Άτυχώς αί έπιτυχίαι μας εκείναι δέν άξιοποιήθηκαν, άπό σφάλματα ίδια μας.

Έκείνο τό όποϊον έπιβάλλεται είναι νά αποκτήσωμεν εθνικήν όμοψυχίαν, παραδειγματιζόμενοι άπό τά σφάλματα του παρελθόντος. Τότε τό Έθνος μας θά ήμπορέση και πάλιν νά μεγαλουργήση και νά γράψη σελίδας δόξης και εθνικού μεγαλείου.

Η Ένωσις Σμυρναίων καταθέτει δι' έμου εις τό Μνημείον των θυμάτων της Μικρασιατικής Καταστροφής, εις μνήμην αυτών, τόν στέφανον τούτον και εύχεται ή μνήμη των νά είναι αιώνια».

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ ΤΟΥ κ. Ι. ΑΚΡΙΘΑΚΗ ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ ΤΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΑΝΩΝ

«Ο Σύλλογος των Φοιτησάντων εις τήν Εύαγγελική Σχολή Σμύρνης, καταθέτει δάφνινο στέφανο στή μνήμη του Έθνομάρτυρος Χρυσοστόμου και των μυριάδων σφαγιασθέντων πολιτών και στρατιωτικών πού τά κόκκαλά τους είναι σπαρμένα στά φαράγγια και στις χαράδρες της Άνατολής.

Εμείς παιδιά τότε, σήμερα δέ στάς δυσμάς της ζωής μας, μέ φρίκη θυμούμεθα τά μαρτύρια των πατέρων μας, τούς βιασμούς των παιδιών μας, και όλα τά μαρτύρια αυτά έγιναν μέ τας ευχάς και μέ τήν άνοχή των προστατών μας και συμμάχων μας πού γλεντούσαν έπιδεικτικά στά πολεμικά των μέ τούς σφαγείς μας, πρός δόξαν του πολιτισμένου κόσμου.

Σήμερα, εμείς, παιδιά και έγγόνια των μαρτύρων του 22, δλοούμε άπό τόν ιερό τουτό χώρο, ότι όλοι οί Έλληνες ένωμένοι, όπως ποτέ άλλοτε, μακριά άπό τόν καταραμένο διχασμό, είμεθα άποφασισμένοι νά υπερασπίσωμε τά ιερά μας χώματα και νά μή επιτρέψωμε νά πατήση τό βρωμερό του πόδι, ό βάρβαρος άσιάτης στά Έλληνικά μας χώματα, μή ύπολογίζοντας κανένα άπό τούς

Τά μέλη και οί φίλοι της Ένώσεως Σμυρναίων στό μνημείο των θυμάτων Μικρασίας-Πόντου-Θράκης.

παρουσιαζόμενους ως φίλους μας, προστάτες μας, πού δήθεν άγωνίζονται διά τήν έλευθερία των λαών και οί όποίοι ήνέχθησαν τήν κατάληψη της μαρτυρικής Κύπρου, άπό τας όρδές του Άττίλα και τό ξεσπίτωμα 200 χιλιάδων άδελφών μας, όπως κάνανε και τό 22».

Στή συνέχεια ό κ. Δημ. Άρχιγένης, ιατρός και λαογράφος της Σμύρνης, άπάγγειλε τό άκόλουθο ποίημα άπό τό βιβλίο του «ΑΝΤΙ-ΛΑΛΟΙ, έπικολυρικά ποιήματα».

ΣΤΟΝ ΔΕΣΠΟΤΗ ΤΩΝ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ

Μαρτύρησες σάν Ήρωας, μαρτύρησες σάν Άγιος! Μά, ώστός ό φωτοστέφανος σου ταίριαζε, και λάμπει γύρ' άπ' τήν άγια σου μορφή, και στις γενιές θά δείχνει, πώς τό Καθήκον κι ή Τιμή έχουνε τέτοια άξία, πού τή ζωή, έκούσια, τή δίνουμε θυσία. Κι ή Ιστορία, σάν κριτής, θά χει πάντα νά λέει: «Μαρτύρησες σάν Ήρωας, μαρτύρησες σάν Άγιος!»

Ακολουθως, έτηρήθη ένός λεπτού σιγή και ή χορωδία έψαλε τό τροπάριο τό όποίο έχει συντεθεί στή μνήμη του Χρυσοστόμου Σμύρνης.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΣΜΥΡΝΗΣ

Μέγαλ Μάρτυρα ή Έκκλησία Μέγαλ Ήρωα τό Έθνος σύμψαν τόν της Σμύρνης ύμνούμεν Χρυσόστομον. Και γάρ γενναίως άθλήσας ύπέμεινεν ύπέρ Πατρίδος και Πίστewς θάνατον. Ιεράρχου τε ύπόδειγμα έαυτον άνεδείξεν τόν στέφανον λαβών τόν άμαράντινον.

Τέλος όλοι οί παριστάμενοι, μαζί μέ τη χορωδία, τραγούδησαν τόν Έθνικό μας Ύμνο και έληξε ή τελετή.

Παρέστησαν, ό Επίτιμος Πρόεδρος της Ένώσεως μας κ. Ν. Άρώνης, ό Αντιπρόεδρος, ό Γεν. Γραμματέας και τά μέλη του Δ.Σ. της Ένώσεως Σμυρναίων, ό Πρόεδρος της Έστίας Νέας Σμύρνης, κ. Πάνος Χαλδέζος, ό πρώην Πρόεδρος της Πανιωνίου Στέγης Βύρωνος κ. Ν.Βικέτος, ό βοηθός επί των Οικονομικών του Δημάρχου Άθηναίων, Δημοτικός Σύμβουλος και μέλος των Εύαγγελικών κ. Ι. Άκριθάκης και πλείστα μέλη και φίλοι της Ένώσεως μας.

Μικρασία 1913 Η Μεγάλη Λάμψη πρίν τό Ήλιοβασίλεμα

Τοῦ Π.Κ. ΕΝΕΠΕΚΙΔΗ

Καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βιέννης

«ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ» 30/8/1981

Κατόπιν ἐγκρίσεως τῆς ἐφημερίδας καὶ τοῦ συγγραφέα.

Κάθε τέλος Αὐγούστου καταφεύγουμε στοῦ ἀσυλο τῆς ἱστορίας γιὰ νὰ ξεκουράσουμε τὴ μνήμη τῆς Μεγάλης Καταστροφῆς. Ἡ Μικρασία ἐφυγε ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ χέρια τῇ στιγμῇ ἀκριβῶς πού ὅλα ἐδειχναν πὼς εἶχε ὠριμάσει ἡ ἐσωτερικὴ τῆς ἐλληνοποίηση. Αὐτὴ ἡ θαυμαστὴ ὅσο καὶ ἀθόρυβη διείσδυση τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀπὸ τὰ παράλια πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ τῆς Ἀνατολῆς πρίν ἀπὸ τὸν Πρῶτο Παγκόσμιο Πόλεμο ἦταν ἡ πλήρωση μιᾶς ἱστορικῆς ἀποστολῆς πού ἐπαναλαμβάνόταν περιοδικά στὴν περιοχὴ αὐτῇ τοῦ κόσμου ἀπὸ τὴν ἐμφάνιση τοῦ μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ ὡς τὸν ἀφανισμό του τὸ 1922.

Ἐκπλήρωση ρόλου καὶ ἀποστολῆς «ὄχι μὲ τὴν ἄγρια κλαγγὴ τῶν ὀπλων», ὅπως σημειώνει Γερμανὸς ἱστορικός, «ἀλλὰ μὲ τὰ μέσα πού τοῦ ἔδωσε ἡ ἴδια ἡ φύση: τὴν εἰρηνικὴ κατὰκτηση μὲ τὴν ἀθόρυβη πνευματικὴ, πολιτιστικὴ καὶ οἰκονομικὴ δραστηριότητα». Ἡ καταστροφὴ τῆς Σμύρνης τὸν Αὐγουστο τοῦ 1922 ὑπῆρξε ἡ ἔξαρση καὶ ἡ κατακλεῖδα τῆς καταστροφῆς. Ἡ ὕβρις αὐτῇ πρὸς τὸ νοῦν τῆς παγκόσμιας ἱστορίας εἶχε ἀρχίσει νὰ συντελεῖται λίγα χρόνια πρωτύτερα, βαδίζοντας μὲ ἀντίστροφο ρυθμὸ πρὸς τὴν ἀνῆρση τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τὴ νέα ἐλληνοποίηση τῆς Μικρασίας.

Αὐτῇ τῇ σημασίᾳ ἔχουν οἱ δυὸ μαρτυρίες πού δημοσιεύουμε παρακάτω: ἡ πρώτη, μιά συνολικὴ ἐκθεσι γιὰ τὴν κατάσταση καὶ τὸ λαμπρὸ μέλλον τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἕνα χρόνον πρίν τὴν ἐκρηξὴ τοῦ Πρώτου Παγκόσμιου Πολέμου, ἡ δευτέρη ἤδη ὅταν οἱ φλόγες του ἀγκάλιαζαν σχεδὸν ὅλους τοὺς λαούς τῆς Εὐρώπης.

Ἡ πρώτη δημοσιεύεται ἐδῶ σ' ἑλληνικὴ μετάφραση γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὰ ἀρχεῖα τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Βιέννης (τὸ γερμανικὸ τῆς πρωτότυπο θὰ δημοσιευθεῖ μὲ σχόλια σὲ ἄλλη μελέτῃ) καὶ προέρχεται ἀπὸ τὸ γενικὸ πρόξενο τῆς Αὐстроουγγαρίας στῇ Σμύρνη δόκτορα Στούμμφολ. Ἐντύπωση κάνει ὅτι ἀπευθύνεται κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν ὑπουργὸ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Βιέννης, μὲ ταυτόχρονη ἀποστολὴ ἐνὸς ἀντιγράφου πρὸς τὸν πρέσβη τῆς Αὐстроουγγαρίας στὴν Κωνσταντινούπολη, τὸ γνωστὸ μαρκήσιο Παλλαβισίνι. Ὑπουργὸς δὲ στῇ Βιέννῃ τὴν κρίσιμη αὐτῇ ἐποχῇ τῶν βαλκανικῶν πολέμων εἶναι ὁ πολὺς Λεοπόλδος Berchtold (1863-1942), ὁ ἄνθρωπος πού ἐπέμεινε καὶ ἐπεισε τελικά τὸν αὐτοκράτορα Φραγκίσκο Ἰωσήφ νὰ σταλεῖ τὸ μοιραῖο τελεσί-γραφο πρὸς τὴ σερβικὴ κυβέρνηση σὰ συνέπεια τῆς δολοφονίας τοῦ διαδοχικοῦ Ζεῦγους τῆς Αὐστρίας στὸ Σερράγεβο τὸν Ἰούνιο τοῦ 1914. Τὸ μακελεῖο τοῦ πρώτου μεγάλου πολέμου μποροῦσε ν' ἀρχίσει.

Ἡ προελληνικὴ αὐτῇ ἐκθεσι ἔχει μιά σπάνια ἐνημερωτικὴ πληρότητα, ἀνάλογη εἶναι καὶ ἡ πολιτικὴ τῆς σημασία, προπαντὸς ὅταν σκεφτοῦμε ὅτι προέρχεται ἀπὸ διπλωματικὸ ἐκπρόσωπο μιᾶς δυνάμεως πού εἶναι τὸ 1913 πολὺ εὐμένῃς ἀπέναντι τῆς Τουρκίας τῶν Νεοτούρκων καὶ ἤδη τὸ ἐπόμενο ἔτος σύμμαχός τῆς ἐν ὀπλοῖς.

Ἀπὸ ἐκπρόσωπο χώρας συμμαχικῆς πρὸς τὴν Τουρκία προέρχεται καὶ τὸ ἀπόσπασμα πού παραθέτουμε ἀπὸ τὸ δημοσίευμα τοῦ καθηγητῇ Καρόλου Ντίντεριχ, τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Λειψίας. Ἀπὸ ἄλλη στόφφα ὁ Γερμανὸς αὐτὸς λόγιος πού ἐβλεπε καὶ ἐρμήνευε τὰ πράγματα σὲ ἱστορικὸ βάθος καὶ μελλοντικές προεκτάσεις.

Δυὸ ντοκουμέντα εὐγλωττα καὶ βαρυσήμαντα. Οἱ μάρτυρες τῆς μικρασιατικῆς καταστροφῆς λιγοστεύουν ἀπὸ χρόνον σὲ χρόνον, ἡ μνήμη ἀδυνατίζει, ἡ ἱστορία προβάλλει ἐπὶ σκηνῆς. Τὰ τελευταῖα δάκρυα φεύγουν, ἡ ἱστοριογραφία κάνει τὰ πρῶτα τῆς βήματα μὲ κατεύθυνση τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ πού ἦταν ἡ πρώτη μεγάλῃ πατρίδα τῶν Ἑλλήνων:

Ὅπως εἶναι γνωστὸ, οἱ σημαντικότεροι ἑλληνικοὶ ἐποικισμοὶ πόλεων ἐξω ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, βρίσκονται στὴν Αἴγυπτο καὶ τὴν Τουρκία. Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς 200.000 Ἑλληνες τῆς Ἀλεξάνδρειας καὶ τῶν περιχώρων τῆς, ὑπάρχουν ἀκόμη περὶ τοῦ 400.000 Ἑλληνες ὀθωμανοὶ ὑπήκοοι καὶ τουλάχιστον 80.000 Ἑλληνες ὑπήκοοι στὴν Κωνσταντινούπολη, κατόπιν 150.000 ὀθωμανοὶ Ἑλληνες καὶ 30.000 Ἑλληνες τῆς Ἑλλάδος στῇ Σμύρνη. Ὅλες οἱ ἄκτές καὶ τὰ λιμάνια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εἶναι πυκνοκατακτημένα ἀπὸ Ἑλληνες. Ἑλληνες ἐποικοὶ εἰσχωροῦν ἀπὸ χρόνον σὲ χρόνον βαθύτερα στὸ ἐσωτερικὸ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἀπὸ τὸν πληθυσμὸ τοῦ βιλαετιοῦ Ἀἰδινίου πού ἀνέρχεται περὶ τοῦ 1.500.000 ψυχές, οἱ 600 ὡς 700.000 εἶναι, κατὰ τοὺς πρόσφατους ὑπολογισμούς, ἑλληνικῆς καταγωγῆς. Ὡστόσο ἀποφασιστικός παράγων στὸ ζήτημα τῆς καταγωγῆς τους δέν εἶναι τόσο τὸ ἑλληνικὸ ἐθνικὸ τους φρόνημα ὅσο τὸ θρησκευμα.

Γι' αὐτὸ τὸ λόγο στὰ στατιστικὰ στοιχεῖα τοῦ νομοῦ Ἀἰδινίου πού ἀκολουθοῦν λαμβάνονται ὑπόψη κατὰ κύριο λόγο οἱ ὀρθόδοξοι Ἑλληνες. Ἀλλοστε αὐτοὶ ἀποτελοῦν τὴν ὑπερισχόουσα πλειοψηφία τῶν Ἑλλήνων ἐποικῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Στὴν ἴδια τῇ Σμύρνη, πού ἔχει τώρα συνολικὰ 400.000 κατοίκους, ζοῦν περὶ τοῦ 200.000 ὀρθόδοξοι Ἑλληνες (συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν Ἑλλήνων ὑπήκων, ὅπως σημειώσαμε παραπάνω), παράλληλα 20.000 Ἑλληνες καθολικοὶ πού ἔχουν μὲν σὰν μητρικὴ γλῶσσα τὴν ἑλληνικὴ, δέν ἔχουν ὁμως ἑλληνικὰ φρονήματα. Ζοῦν ἀκόμη στῇ Σμύρνη μεγάλα τμήματα τῶν ἐδῶ ἱσραηλιτικῶν καὶ ἄρμενικῶν παοικῶν καθὼς καὶ οἱ ἐδῶ ἐγκατεστημένοι Κρῆτες πού μιλοῦν ἐπίσης ὅλοι τους ἑλληνικά. Τὸ ἑλληνικὸ στοιχεῖο κυριαρχεῖ περαιτέρω στὶς κοινότητες Μαγνησίας (περί-που 12.000 Ἑλληνες) καὶ Ἀἰδινίου (περίπου 8.000 Ἑλληνες).

Στὰ περὶχωρα τῆς Μαγνησίας ὑπῆρχαν παλαιότερα πλῆθος καθαρῶς ἑλληνικά χωριά, τὰ ὁποῖα ὁμως τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἀβδούλ Χαμίτ ἀνακατεῦ-ηκαν βῖα μὲ μουσουλμάνους. Σ' ὅλη τὴν χερσόνησο τῆς Ἐρυθραίας, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Τσεσμέ, ζοῦν περὶ τοῦ 40 ἕως 50.000 Ἑλληνες. Κατὰ πόλεις κατανέμονται οἱ ἑλληνικοὶ πληθυσμοὶ ὡς ἐξῆς: ΒΟΥΡΛΑ περ. 30.000 Ἑλληνες. ΦΩΚΑΙΑ περ. 10.000 Ἑλληνες. ΕΝΤΕΜΙΣ 3.000 Ἑλληνες. ΤΥΡΑ περὶ τοῦ 4.000 Ἑλληνες. ΚΑΣΣΑΜΠΑΣ περὶ τοῦ 5.000 Ἑλληνες. ΜΕΝΑΙΜΕΝΗ περὶ τοῦ 6 ὡς 7.000 Ἑλληνες (δηλαδὴ τὸ ἥμισυ τοῦ ἐκεῖ πληθυσμοῦ).

ΝΑΖΛΙ μόνο 3.000 ἐπειδὴ τὸ ἐκεῖ ἑλληνικὸ στοιχεῖο λόγω τῆς δραστικῆς κυβερνητικῆς προπαγάνδας βρίσκεται σὲ οἰκονομικὴ παρακμῇ.

ΣΩΚΙΑ περὶ τοῦ 10.000 Ἑλληνες.

ΑΛΑΣΕΧΝΡ 4 ὡς 5.000 Ἑλληνες.

ΠΕΡΓΑΜΟΣ 6 ὡς 7.000 Ἑλληνες.

ΜΠΑΓΝΤΙΡ 8.000 Ἑλληνες.

Ἐπίσης πολλὰ χωριά τοῦ κάμπου τοῦ Ἀἰδινίου καὶ τοῦ λεκανοπεδίου τοῦ Ντεομός εἶναι καθαρῶς ἑλληνικῆς προελεύσεως.

Καππαδοκία καὶ Κιλικία

Τὸ ἑλληνικὸ στοιχεῖο στὴν ἀνατολικὴ Μικρὰ Ἀσία, ἰδιαίτερα στὴν Καππα-δοκία καὶ τὴν Κιλικία, ἐπαῖξε γιὰ τὸν Ἑλληνισμό, ὡς πρίν λίγο καιρὸ, μικρότερο ρόλο ἐπειδὴ οἱ ἐπαρχίες αὐτές ἦταν πολὺ ἀπομακρυσμένες ἀπὸ τὸ ἀνοικτὸ πέλαγος κι εἶται ἀναγκαστικὰ ἀπομονωμένες βρίσκονταν ἀποκλειστικὰ κάτω ἀπὸ τὴν τουρκικὴ ἐπιρρῳὴ μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἐξισλαμι-στοῦν σὲ πολὺ μεγάλο βαθμὸ. Ἔτσι ὁδηγήθηκαν λόγου χάριν πολλὰ καθαρῶς ἑλληνικὰ χωριά στὰ περὶχωρα τῆς Καισαρείας ὁλοκληρωτικὰ στὸν ἰσλαμισμό. Καὶ μόνο ἡ ἐντατικὴ ἑλληνικὴ προπαγάνδα τῶν τελευ-ταίων ἐτῶν ἀρχισε καὶ στὶς περιοχές αὐτές νὰ ἐπιφέρει τὴν ἀλλαγὴ.

Τὰ ἐπαγγέλματα τῶν Ἑλλήνων

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἐπαγγέλματα τῶν Ἑλλήνων ἀποίκων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, κατέχουν στὶς πόλεις στὸ χωρὸ τῶν τραπεζῶν, τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας, στὴ ναυσιπλοΐα καθὼς καὶ στὰ ἐλεύθερα ἐπαγγέλματα - μιὰ ἡγετικὴ θέσι. Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν καὶ ἡ Τράπεζα τῆς Ἀνατολῆς, καὶ οἱ δυὸ μὲ ἔδρα τὴν Ἀθῆνα, μὲ ἀποθεματικὸ κεφάλαιο ἡ πρώτη 60.000.000, καὶ ἡ δευτέρη 25.000.000 φράγκα, διαπροοῦν σὲ πολλές πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὑποκαταστήματα. Ὁ κύκλος τῶν ἐργασιῶν τους πού εἶχε ἐξαιτίας τῶν βαλκανικῶν πολέμων διὰ λόγους προνοίας προσωρινὰ περιοριστεῖ, βρίσκεται καὶ πάλι σὲ πλήρη ἀνάπτυξη προσφέροντας στὸν ἐδῶ ἐμπορικὸ κόσμο, χωρὶς διάκριση τῆς ἐθνικότητος, πολλῶν καὶ

διαφόρων εἰδῶν διευκολύνσεις. Τεχνίτες, ἐσπιάτορες, κρασέμποροι, ποτοποιοὶ καὶ ἐργάτες ἐργοστασίων εἶναι σχεδὸν ἀποκλειστικὰ Ἑλληνες. Πολλὰ ἐργοστάσια βρίσκονται σ' ἑλληνικὰ χέρια ἢ ἔχουν τουλάχιστον Ἑλληνες διευθυντές.

Τὰ δρομολόγια τῶν ἑλληνικῶν ἀτμοπλοικῶν γραμμῶν τῆς Ἑλληνικῆς ἐθνικῆς ναυσιπλοΐας πού εἶχαν σταματήσει κατὰ τὴ διάρκεια τῶν βαλκανι-κῶν πολέμων (Σμύρνη - Πειραιεύς - Πάτραι - Νέα Ὑόρκη) καὶ τῆς «Πανελληνικῆς» (Λιμάνια τῆς Μαύρης Θάλασσας - Κωνσταντινούπολις - Σμύρνη - Πειραιεύς - Πάτραι - Κέρκυρα - Τεργέστη) θὰ ξαναρχίσουν καὶ πάλι πλήρως ἀμέσως μετὰ τὸν ὀριστικὸν τερματισμὸ τῶν διαπραγματεύ-σεων εἰρήνης. Ἐκτὸς αὐτοῦ ἔχουν προγραμματιστεῖ, ὅπως ἀκούγεται, μερικές νέες γραμμές ἄλλων ἑλληνικῶν ἀτμοπλοικῶν ἐταιριῶν γιὰ τὰ λιμάνια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἡ σημαντικότερη μεταφορὰ πετρελαίου ἀπὸ τὸ Βατούμ καὶ γαιανθράκων ἀπὸ τὸ Ζονγκουλντάγκ (τῆς Μαύρης Θάλασ-σας) γίνεταὶ σὲ ὁμαλοὺς καιροὺς σχεδὸν ἀποκλειστικὰ μὲ ἑλληνικά ἀτμόπλοια πού ἔχουν ναυλωθεῖ εἰδικὰ γι' αὐτῇ τῇ δουλειᾷ.

Τὸ ἴδιο καὶ ἡ ἀκτοπλοικὴ συγκοινωνία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἀπὸ τὰ Δαρδανέλλια ὡς τὴ Μερσίνα, καθὼς καὶ μὲ τὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου, βρίσκεται ἀποκλειστικὰ σὲ ἑλληνικά χέρια.

Τὸν τελευταῖο καιρὸ πάντως, λόγω τοῦ τουρκικοῦ μπουκῶταζ κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ πολέμου πού ἀκολουθῆσε δέν ἐβλεπε κανεὶς τὴν ἑλληνικὴ σημαία στὰ παραλιακὰ νερά. Ἀντ' αὐτοῦ βρίσκονται οἱ μετοχές τῆς ἀτμοπλοικῆς ἐταιρίας «AMERICAN ARCHIPELAGO STEAM SHIP CO» (Χατζὴ Νταούτ) ἀποκλειστικὰ σ' ἑλληνικὰ χέρια.

Ὁ κύριος μέτοχος τῆς ἐταιρίας αὐτῆς πού διαθέτει ἕνα κεφάλαιο περὶ τοῦ 100.000 ἀγγλικῶν λιρῶν, ὀνόματι Χατζῆ Νταούτ εἶναι ἕνας ἐλληνορθόδοξος ὀθωμανὸς τῆς Συρίας. Πλοιαρχοὶ καὶ πληρώματα τῶν πλοίων τῆς ἐταιρίας εἶναι ἐπίσης Ἑλληνες.

Ἡ βελγικὴ ἀκτοπλοικὴ ἐταιρία «LA PHOCEEENNE» (Κεφάλαιο περὶ τοῦ 800.000 φράγκα) πού καὶ αὐτῆς οἱ μετοχές βρίσκονται ἐπίσης κατὰ κύριο λόγο σ' ἑλληνικά χέρια, ἐξαίρεσ' τοῦ Γάλλου μετόχου GUIFFRAY, διευθυντοῦ τῆς γαλλικῆς ἐταιρίας τῆς προκυμαίας (QUAL) τῆς Σμύρνης, ἔχει ἀποκλειστικὰ Ἑλληνες πλοίαρχους καὶ ἑλληνικά πληρώματα.

Ἐξω ἀπὸ τίς μεγάλες πόλεις, ἀσχολοῦνται οἱ Ἑλληνες τὸν παραλιακῶν περιοχῶν κυρίως μὲ τὴ γεωργία. Τὰ παντοπωλεῖα καὶ οἱ ταβέρνες στὰ χωριά τῆς Ἀνατολῆς βρίσκονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σ' ἑλληνικὰ χέρια. Οἱ λιγότεροι εὐπόροι Τοῦρκοι στὸ ἐσωτερικὸ τῆς Ἀνατολῆς ἐσχολοῦνται σχεδὸν ἀποκλειστικὰ μὲ τὴ γεωργία, οἱ Τουρκαλβανοὶ μὲ τὴν κτηνοτροφία. Ἀντίθετα οἱ Ἑλληνες τῶν ἰδίων περιοχῶν μὲ τὸ ἐμπόριο καὶ τὴν μπακαλική.

Ῥωτοδοὶ κάνουν οἱ Τοῦρκοι τὸν τελευταῖο καιρὸ ἀξίειπαινες προσπάθειες νὰ πάρουν στὰ χέρια τους τὸ ἐμπόριο καὶ τὰ παντοπωλεῖα.

Ἡ πανισλαμικὴ αὐτῇ πολιτικὴ ἐφαρμόζεται μὲ τὴν μέθοδο ἐνὸς σιωπηλοῦ ἐμπορικοῦ μπουκῶτ πού ὑποστηρίζετα δραστηρίᾳ ἐκ μέρους τῶν χιτζέ-δων. Παρ' ὅλα αὐτὰ ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Ἀνατολῆς, καὶ κυρίως τοῦ νομοῦ Ἀἰδινίου, τῆς Καππαδοκίας καὶ τῆς Κιλικίας, τῶν πεδιάδων τοῦ Ταύρου, καθὼς καὶ τῶν ὀκτῶν τοῦ Εὐξείνιου Πόντου, ὅπου ἀκμάζει ἰδιαίτερα τὸ ἐμπόριο τῶν καπνῶν καὶ τῶν σιτηρῶν, ἐπιτελεῖ, χάριτ' στὴν ὁραστήρια καὶ συστηματικὴ ἑλληνικὴ προπαγάνδα, συνεχῶς προόδους στὸν πολιτικὸ καὶ ἀνθρωπιστικὸ τομεᾷ.

Ἡ ἐκκλησία καὶ τὰ σχολεῖα

Ἀξιοθαύμαστη στὴν πρόοδο αὐτῇ εἶναι ἡ συμμετοχὴ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ σχολεῖου.

Ἰδρύνονται νέα γυμνάσια, δημοτικὰ σχολεῖα, ὀρφανοτροφεῖα καὶ νοσοκο-μεία, ἐνῶ τὰ παλαιὰ ὁργανώνονται καὶ διαμορφώνονται καλύτερα. Ἑλλη-νικά βιβλία καὶ ἐφημερίδες διαδίδονται συνεχῶς ευρύτερα. Τοῦρκοὶ γονεῖς ἑλληνικῆς καταγωγῆς, πού δέν μιλοῦν πλέον τῇ μητρικῇ τους γλῶσσα, στέλνουν τὰ παιδιὰ τους σὲ πολλές περιπτώσεις στὰ νεοῖδρυ-μένο ἑλληνικά σχολεῖα ἐκπαίδευσης ὅπου τοὺς δίνεται μιὰ ἑλληνοπρεπὴς ἀγωγή.

Παρακάτω ἀναφέρουμε μόνο τὰ ἑλληνικά ἱδρύματα μέσης ἐκπαίδευσης: Ἑλληνικά γυμνάσια ὑπάρχουν τώρα στὴν Σμύρνη (μ' ἕνα τμήμα ἐμπορι-κῆς σχολῆς), στὰ Βουρλά,στὸ Αἰβάλι (Κυθωνίες), στὴν Τραπεζοῦντα, στὴν Σαμψιοῦντα, στὸ Σινιοιντέρη κοντὰ στὴν Καισάρεια (ἐνωμένο μ' ἕνα διδασκαλεῖο), στὸ Μαρζιβάν μεταξὺ Σαμψοῦντας καὶ Σιβάς (Σεβάστειας), πού εἶναι στὴν πραγματικότητα ἕνα παράρτημα τοῦ ἀμερικανικοῦ κολλε-γίου «Ἀνατόλια», μ' ἕνα ἑλληνικὸ τμήμα κι ἕνα ἄλλο γιὰ Ἀρμενίους. Κατόπιν ἕνα μεγάλο ἀμερικανικὸ γυμνάσιο στὸ Ἀϊντάπ κοντὰ στὰ Ἀδανα, στὸν κάμπο τῆς Κιλικίας, πού συντηρεῖται ἀπὸ ἀμερικανικά ἱδρύματα καὶ διαθέτει ἕνα μικρὸ ἑλληνικὸ τμήμα.

Ἑλληνικά σχολεῖα τῆς στοιχειώδους ἐκπαίδευσης ὑπάρχουν καὶ στὰ πιὸ μικρὰ χωριά τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τὰ κατοικούμενα ἀπὸ Ἑλληνες.

Τὴν ἐποπτεία γιὰ ὅλα τὰ ἑλληνικά ἐκπαιδευτικὰ ἱδρύματα τῆς Τουρκίας, τὴν ἔχουν οἱ ἐκάστοτε Ἑλληνες μητροπολίτες ἢ ἐπίσκοποι μὲ δικαιοδο-σία στὴν ἐκκλησιαστικὴ τους περιοχὴ μὲ βάση τὰ προνόμια πού ἔχει παραχωρήσει στὸ οἰκουμενικὸ πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως ἡ Ὑψη-λὴ Πύλη. Σ' ὁλόκληρῃ τὴν Μικρὰ Ἀσία ἀσκοῦν αὐτῇ τὴ στιγμῇ τὴν ἐλληνορθόδοξη ἐκκλησιαστικὴ ἐξουσία περισσότεροι ἀπὸ 25 μητροπολί-τες καὶ ἐπίσκοποι (χωρὶς νὰ συγκαταλέγονται στὸν ἀριθμὸν αὐτὸ οἱ βοηθοὶ μητροπολίτες, καὶ συγκεκριμένα: ὁ μητροπολίτης Ἐφέσου μὲ ἔδρα τὸ Κορδελιὸ κοντὰ στῇ Σμύρνη, ὁ μητροπολίτης Σμύρνης, ὁ μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως μὲ ἔδρα τὸ Αἰδίνι, ὁ μητροπολίτης Φιλαδελφείας μὲ ἔδρα στὸ Ἀλασεχίρ, ὁ μητροπολίτης Κρήνης μὲ ἔδρα τὸν Τσεσμέ, καθὼς καὶ ὁ ἐπίσκοπος Ἀναίων μὲ ἔδρα τὰ Σώκια. Τὸ νότιο τμήμα τοῦ νομοῦ Ἀἰδινίου ἀνήκει στὴν ἐκκλησιαστικὴ δικαιοδοσία τοῦ μητροπολίτῃ Πισιδίας μὲ ἔδρα τὴν Ἀττάλεια, τοῦ νομοῦ Ἰχονίου. Ἡ σχεδιαζόμενη κατασκευὴ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Σαμψοῦντας - Σιβάς - Καισαρείας - Καίσιπούτ θὰ προωθήσει ἀσφαλῶς ἀκόμη περισσότερο τὴν ἐξάπλωση τοῦ Ἑλληνισμοῦ στῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ.

Ἀπ' ὅσα ἐξέθεσα παραπάνω γίνεται φανερὸ πὼς ἡ ἑλληνικὴ προπαγάνδα στὴν Ἀνατολὴ βρίσκει ἐκ μέρους τῶν ἠνωμένων Πολιτειῶν (τῆς Ἀμερικῆς) ἐνεργὸ ὑποστήριξη. Ἡ Ἀμερικὴ εὐνοεῖ στὴν περιοχὴ αὐτῇ ἰδιαίτερα τὸ ἑλληνικὸ καὶ ἄρμενικὸ στοιχεῖο ἱδρύνοντας σχολεῖα καὶ φιланθρωπικά καταστήματα, ἀφοῦ ἀναγνώρισε σωστὰ τὴ σημασία πού ἔχουν τέτοια ἱδρύματα γιὰ τὰ δύο αὐτὰ στοιχεῖα τοῦ πληθυσμοῦ σχετικὰ μὲ τὴν ἐπέκταση τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας μὲ τίς χώρες τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Κατὰ συνέπειαν καὶ οἱ ἐμπορικοὶ κύκλοι μεταξὺ τῶν ἐλληνορθοδόξων βλέπουν μὲ συμπάθεια τοὺς Ἀμερικανούς, ἐνῶ ἀπέναντι τῆς Ἰταλίας λόγω τῆς γνωστῆς τῆς στάσης στὸ ζήτημα τῶν Νήσων κατὰ τὸν τελευταῖο καιρὸ, ἔχει γίνει σαφὲς αἰσθητὴ μιὰ δυσφορία πού τρέφεται κατὰ φυσικὸ λόγο ἀπὸ τὴ Γαλλία.

Καὶ μεταξὺ τῶν μουσουλμανικῶν πληθυσμῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας βρίσκει ἡ Ἰταλία ἐσχάτως πολὺ μικρὴ ἀπήχηση σὰν συνέπεια τῆς ἐκστρατείας τῆς στὴν ἀφρικανικὴ Τρίπολη. Τὸ σχεδιαζόμενο μπουκῶτ ἐκ μέρους τῶν ἐλληνορθοδόξων ἐμπόρων τῆς Ἀνατολῆς κατὰ τῶν ἰταλικῶν προϊόντων ἀποδείχτηκε ἐννοεῖται σὰν μὴ πραγματοποιήσιμο λόγω τῆς ἐξαιρετικὰ χαμηλῆς τιμῆς τῶν ἰταλικῶν ἐμπορευμάτων, καθὼς καὶ τοῦ ἀπειλητικοῦ συναγωνισμοῦ τῶν ἄλλων ἐντοπιῶν ἐμπόρων, εἰδικότερα τῶν Ἀρμενίων καὶ τῶν Ἑβραίων. Ὡστόσο ἡ δυσφορία κατὰ τῆς Ἰταλίας ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχει ἀμείωτῃ.

Κατὰ ἀπὸ τίς παραπάνω συνθήκες δέν θὰ εἶναι δύσκολο στὴν ἑλληνικὴ προπαγάνδα νὰ ἐκπληρώσει τὴν ἀποστολὴ τῆς, ἐπειδὴ δέν θὰ ἔχει νὰ ἐκκινήσει κατὰ τὸ νέο, ἀλλὰ ὅπως νὰ ὁλοκληρώσει κατὰ πού ἤδη ὑπάρχει. Τώρα, μετὰ τὴν ἐπιτυχὴ ἀποπεράτωση τοῦ (δεύτερου) βαλκανικοῦ πολέ-μου θὰ μετατεθεῖ τὸ προπαγανδιστικὸ κίνημα τῆς ἑλληνικῆς κυβέρνησης, πού διεξαγόταν προηγουμένως στὴ Μακεδονία καὶ τὴν Ἠπείρο μὲ κύρια κέντρα τὰ γενικά προξενεῖα τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῶν Ἰωαννίνων, ἐξ ὁλοκλήρου στῇ Σμύρνη, πού θὰ εἶναι πιά τὸ κέντρο. Τὰ χρήματα πού ἐξοδεύονταν προηγουμένως στὶς παραπάνω περιοχές γιὰ προπαγανδιστι-κοὺς λόγους θὰ μποροῦν νὰ διατίθενται τώρα, καὶ μάλιστα ἰσὺς σὲ μεγαλύτερα ποσὰ (λόγῳ τοῦ βελτιωμένου προϋπολογισμοῦ σὰν συνέπεια τῶν πρόσφατων ἐδαφικῶν κερδῶν, στῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ. Σὲ κολὰς πληροφορημένους ἑλληνικοὺς κύκλους τῆς Σμύρνης μιλοῦν ἤδη γιὰ τὴ μεγάλη σημασία πού θὰ προσλάβει στὸ μέλλον τὸ ἑλληνικὸ προξενεῖο Σμύρνης, καθὼς καὶ γιὰ τίς προσπάθειες τῆς ἑλληνικῆς κυβέρνησης νὰ βρεῖ τὴν κατάλληλῃ προσωπικότητα γι' αὐτὸ τὸ πόστο. Ὅπως ἀκούγεται, προβλέπεται μάλιστα γιὰ τὴ θέση αὐτῇ ὁ πρῶην ὑπουργὸς καὶ νῦν γενικός διοικητῆς τῶν Νήσων τοῦ Αἰγαίου κ. Βοζίκης, ἐνδεχομένως ὁ μέχρι τοῦδε γενικός πρόξενος στὰ Ἰωάννινα κ. Φορ-στης ἢ ὁ μέχρι τοῦδε γενικός πρόξενος στὴν Ἀδριανούπολη κ. Δημηράς.

Κατὰ τὴν ἐναρξὴ τοῦ (βαλκανικοῦ) πολέμου διαπρῶσε ἡ Ἑλλάδα στὴ Μικρὰ Ἀσία τὰ κάτωθι ὀργανικά προξενεῖα. (Στὴν Τουρκία δέν ὑπάρχουν κατόλου ἐπίσκοποι Ἑλληνες πρόξενοι).

Ἐνα γενικὸ προξενεῖο στῇ Σμύρνη, ὅπου εἶχε ἐπίσης τὴν ἔδρα του καὶ ἕνα καυθαυτὸ ἑλληνικὸ δικαστήριον μὲ ἐπαγγελματίες δικα-στές.

Μικρασία 1913

(Συνέχεια από την προηγούμενη σελίδα)

Κατόπιν δύο προξενεία στην Τραπεζούντα και τó Ίκόνιο, υποπροξενεία στη Σαμψούντα, τήν Προύσα, τά Δαρδανέλλια, τó Αΐβαλί, Μαγνησία, Αϊδίνι, Βουρλά, Ατταλεια και στή Μερσίνα.

Αν μετά τήν υπογραφή τής ειρήνης, η Τουρκία δέν παρεμβάλει ειδικά εμπόδια, λέγεται πώς τά ελληνικά προξενεία τής Μικράς Ασίας πρόκει-ται ν΄ αűξηθοűν σέ αριθμό. Παλαιότερα είχε ή Έλλάδα τó δικαίωμα, μέ βάση τήν τότε ισχύουσα προξενική σύμβαση, νά ιδρύει προξενεία, μόνο σέ πόλεις, όπου και άλλα κράτη διατηρούσαν προξενικές Αρχές.

Ότι ή ελληνική προπαγάνδα στήν Ανατολή δέν είχε μόνο έμπορικούς, αλλά και πολιτικούς στόχους, αυτό θά πρέπει νά τó έχουν έπιβεβαιώσει τά πρόσφατα πολιτικά γεγονότα.

Η Έλλάδα, αφού μετά τήν απόπαση τουρκικών έδαφών στήν Εűρώπη μεγάλωσε τήν επικράτειά της και έξασφαλίστηκε εναντίον τουρκικής επίθεσης, μπορεί και πρέπει τώρα ν΄ άφιερωθεί στήν όργάνωση του στόλου της, πού μόνο αυτός θά ήταν σέ θέση νά έγγυηθεί τήν άναγκαία προστασία τών νησιωτικών κτήσεων στή θάλασσα του Αΐγαίου. Τά νησιά αυτά πάλι προσφέρουν στήν Έλλάδα ταυτόχρονα προστατευ-τική άμυνα και προφυλακές γιά μία περαιτέρω προώθηση πρός τή Μικρασιατική ήπειρο.

Τά αιτήματα πού πρόβαλε ή Έλλάδα κατά τīs διαπραγματεύσεις τής ειρήνης (στό Βουκουρέστι) γιά τή χορήγηση πλήρων δικαιωμάτων διομο-λογήσεων και του δικαιώματος προστασίας όλων άνεξαιρέτως τών Έλλη-νορθόδοξων κληρικών τής Ανατολής, όθωμανικής ύπηκοότητος, έχουν γίνει πρός τήν ίδια κατεύθυνση στόχων. Καί ή τουρκική κυβέρνηση άναγνωρίζουσα σωστά τούς άπειλούμενους κινδύνους από τīs συνθήκες αυτές προπαθεί και αυτή μέ όλα τά μέσα πού έχει στή διάθεσή της νά άντιμετωπίσει τīs ελληνικές αυτές επιδιώξεις.

Πότε θά έρθει ή στιγμή πού ή Έλλάδα θά έγειρεί στόν πολιτικό τομέα αξιώσεις πάνω στά μικρασιατικά παράλια, - αυτό δέν είναι δυνατό νά προβλεφθεί τώρα. Ότι όμως τīs αξιώσεις αυτές θά προσταθής, μόλις αισθανθεί τόν έαυτό της στή Μικρά Ασία άρκετά ισχυρό, νά τīs πραγματοποιήσει, εάν δέ γίνεται άλλως, έστω και μέ τή βία τών όπλων, - αυτό είναι σχεδόν βέβαιο.

Έκθεση μέ τó αυτό περιεχόμενο και ύπ΄ αριθ. 50 στέλνω στήν πρεσβεία μας Κωνσταντινουπόλεως.

Δεχείτε, έξοχώτατε κύριε ύπουργέ, τήν έκφραση του βαθύτατου μου σεβασμού.

DR. STUMMVOLL»

Αυτή είναι ή έκθεση μέ τīs άπόψεις και τīs προοπτικές γιά τó μέλλον του Μικρασιατικού Έλληνισμού του αűστριακού διπλωμάτη. και άργότερα, τó 1915, μέσα στή φωτιά του πρώτου παγκόσμιου πολέμου είχε τó θάρρος ό Γερμανός βυζαντινολόγος και νεοελληνιστής του Πανεπιστη-μίου τής Λειψίας KARL DIETERICH νά συνοψίσει τή σημασία και τīs μεθόδους επιβιώσεως του Έλληνισμού τής Μικράς Ασίας σέ μία γερμανική μελέτη πού δημοσιεύτηκε τó 1915 στή Λειψία μέ τόν τίτλο «Ό Έλληνισμός τής Μικράς Ασίας».

Στά μικρασιατικά παράλια και στά μεγάλα τους κέντρα, τήν Κωσταντι-νούπολη και τή Σμύρνη, έπισημαίνει ό Γερμανός έπιστήμων θαυμάσιος μεταφραστής νεοελληνικής ποίησης, τά έπικεντρα τής άναζωογόνησης και τής δράσης του Έλληνισμού, όπως και στ΄ άρχαία χρόνια. Σ΄ αυτά τά παράλια πού άρχίζουν από τήν Τραπεζούντα τών Μεγάλων Κομνηνών βρίσκειται τó κεφαλόβρυσο τής ζωής και τής άνάτασης τών Έλλήνων, και σ΄ αυτά διαπιστώνει ό Ντίντεριχ τó 1915 γιά τετάρτη φορά τó δυνάμωμα και τó μυστικό τής νέας νιότης του Έλληνισμού.

Τήν πρώτη φορά ήταν, γράφει ό Γερμανός λόγιος, όταν στούς τελευταίους προχριστιανικούς αιώνες άφομοίωσε τούς Λυδούς και τούς Φρύγες, έπειτα όταν στά πρωτοβυζαντινά χρόνια άνέστειλε και έξουδε-τέρωσε ό Έλληνισμός τελικά τόν κίνδυνο του έκλατινισμού του πού είχε άρχισει ήδη μέ τήν έμφάνιση του Χριστιανισμού. Γιά τρίτη φορά, όταν από τόν έβδομο ως τόν δέκατο αιώνα άπέτρεψε τήν άραβική άπειλή, και τέλος όταν νικημένος, φ α ι ο μ ε ν ι κ ά μ ό ν ο, από τούς Τούρκους κατακτήτēs, κατόρθωσε έπειτα από παρακμή πέντε αιώνων νά ξαναβρεί τόν έαυτό του και τήν έσωτερική του δύναμη γιά νά περατώσει τήν παλιά ιστορική του άποστολή.

Συνίσταται δέ αυτή στό νά παίξει και νά έπιβάλει τó ρόλο του όχι μέ τήν άγρια κλαγγή τών όπλων, αλλά μέ τά μέσα πού του έδωσε ή ίδια ή φύση: τήν ειρηνική κατάκτηση μέ τήν άθόρυβη πνευματική, πολιτιστική και οικονομική δραστηριότητα - μιά δραστηριότητα τήν όποία είναι όποχρεω-μένοι ν΄ άντιμετωπίσουν τώρα οι Τούρκοι μέ άνάλογα μέτρα στήν διοίκηση και τήν εκπαίδευση, άν θέλουν, καταλήγει ό Κάρλ Ντίντεριχ, νά έξασφαλίσουν τήν πολιτική τους κυριαρχία και στή Δυτική Μικρασία, τώρα και στο μέλλον.

Έπέτειοι καί λήθη

Δημοσιεύουμε απόσπασμα από τó επίκαιρο σχόλιο συντάκτου τής έφημερίδας «ΤΟ ΒΗΜΑ» 6/9/81, μέ τó όποιο όχι μόνο συμφωνούμε απόλυτα, αλλά και ως γνωστόν γιά όλους μας άποτελεί τόν κύριο προορισμό και σκοπό τής Ένώσεως μας: τή διατήρηση άσβεστης τής μνήμης τών ιδιαιτέρων πατριδών μας και τών φοβερών ιστορικών γεγονό-των τά όποία προκάλεσαν και τόν έκπατρισμό μας.

«Στίς 29 Αűγούστου ή ελληνική τηλεόραση άγνόησε γιά μία άκόμη φορά τή Μικρασιατική καταστροφή, και μάλιστα τήν ίδια στιγμή πού έδειχνε τόν ύπουργό Έθνικής Αűμνης κ. Αβέρωφ νά καταφέρε-ται εναντίον όλων εκείνων πού θεωρούν τήν ιστορία ντεμοντέ... Έμεις θά συμφωνήσουμε μαζί του. Γιατί δέ βλέπται νά θυμόμαστε ότι όλο αυτό τόν κόσμο πέρα από τó Αΐγαίο, δέν τόν άφάνισαν μόνο οι Τσέτες, αλλά και ή άδιαφορία τών συμμαχικών βασιριών πού τά πληρώματά τους αντί νά βοηθήσουν τούς κυνηγημένους Έλλη-νες... τραβούσαν φωτογραφίες από τή σφαγή πού ξετυλιγόταν μπροστά στά μάτια τους! Γιατί δέ βλέπται νά θυμόμαστε ότι ή διχόνοια άνάμεσα στό παλάτι και στή δημοκρατική παράταξη όδήγησε στή μεγαλύτερη ήττα πού γνώρισε ποτέ ό Έλληνισμός...

Γιατί δέ βλέπται νά θυμόμαστε ότι πριν έξήντα χρόνια άφήσαμε πίσω τούς ανθρώπους μας άθαρτους και τīs πόρτες τών σπιτιών μας μισάνοιχτες νά άνοιγοκλείνουν μέ τόν άέρα...»

ΠΑΛΙΑ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΤΗΣ ΕΡΤ

Στίς 24 Ιουνίου, στίς 11 τó βράδυ, στήν έκπομπή «Τραγούδια στό συρτάρι», ό παραγωγός, συνθέτης Βασίλης Δημητρίου, παρουσίασε τά έξής έφτά τραγούδια τών σκλαβωμένων Πατριδών -τά περισσότερα άγνωστα στούς νεώτερους και πού όπωσδήποτε δέν έχουν φωνογρα-φηθεί: Σάν τά μάμματα τής Πόλης, τά μελιτζανιά, μάγια μούκανες, μελαχροινό άγάπησα, άπ΄ τά κάγκελα θά πέσω, τó τρεχαντηράκι και ό θρήνος τής άλώσεως.

Πήραν μέρος, μικρασιάτικη κομπανία (βιολί, κανονάκι, σάζι, ντουμπε-λέκι και φλογέρα) και μικρή χορωδία. Τραγούδισε σωστά, μέ τó συγκρατη-μένο πάθος και τά ιωνικά τσακίσματα, ή Άννα Νόνη. Δηιύθυνε ό Βασίλης Νόνης.

Στό πρόγραμμα, ό παραγωγός παρενέβαλε, σέ δυό τμήματα, συνέν-τευξη μέ τόν μοναδικό έρευνητή του μικρασιατικού τραγουδιού, πρώην σύμβουλο τής Ένώσεως Τζών Βεινόγλου.

Ό Τζών Βεινόγλου, έδωσε κομμάτια από τή βραβευμένη μελέτη του γιά τήν «ιαστί άρμονία» και τά λαϊκά μας τραγούδια. Τή μελέτη εκείνη ό Άνδρέας Καραντώνης και ή Μ. Παπαδοπούλου τήν είχαν χαρακτηρίση «σοφή». (Βλ. Μ.ΗΧΩ Νο 141, 144, 168 και έφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ 15/1/76 και 10, 11 και 12/5/76).

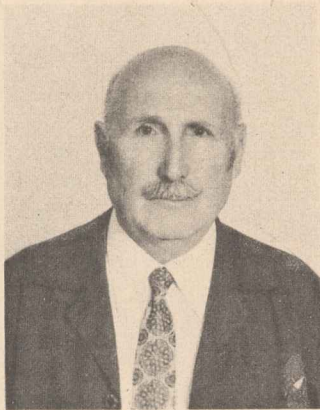
Μίλησε γιά τόν Τέρπανδρο (760 π.Χ.) τόν πρώτο πού έναρμόνισε τήν ιαστί μουσική, τή διάδοση εκείνου του ιωνικού μουσικού τρόπου σ΄ όλη τήν Έλλάδα κι΄ άργότερα άπ΄ τόν Μεγαλέξαντρο ό,που ή μεκαδονική κατάκτηση, γιά τά στοιχεία πού μάς άφησαν ό Αθήναιο, ό Ξενοφών, ό Πλούταρχος, ό Άρριανός, ό Φιλόστρατος, ό Δημήτριος Φαληρεύς, ό Murray, ό Dixier, ό Ruel (μέ τόν αιγυπτιακό πάπυρο W) και τόσοι άλλοι. Γιά τούς Πέρσες χαλίφες πού τήν υιοθέτησαν και τή δίδαξαν, γιά τούς βυζαντινούς πού πάνω της βάσαναν και δημιούργησαν τούς θαυμάσιους έκκλησιαστικούς ύμνους, γιά τούς άραβες και άργότερα τούς τούρκους πού ή μουσική τους, άν και κακοποιημένη είναι πέρα πέρα κόρη τής ιαστί άρμονίας, (άρα δώσαμε και δέν πήραμε άπ΄ αυτούς), μέχρι τά ρεμπέτικα, πού οι ρίζες τους φτάνουν τρεις χιλιετίες πίσω.

Ό Τζών Βεινόγλου, έκανε μέ τήν εύκαιρία και δυό σημαντικές ανακοινώσεις, από τελευταίες του έρευνες: Πρώτον, ότι ή λέξη ρεμπέ-της παράγεται από τήν ελληνικότατη λέξη ρέμβη-ρέμπομαι=άφηνω τήν φαντασία μου νά πλανηθεί, περιπλανάμαι άσκοπα (σύμφωνα μέ τó λεξικό του Δουκάγκιου, 1673). Καί έπομένως ή λέξη πρέπει νά προσφέρεται REMBETIS και όχι REBETIS. Και δεύτερον: ή λέξη μουσική -σάν άφηρη-μένη έννοια τής έπιστήμης τών ήχων- σ΄ όλες τīs γλώσσες του κόσμου, δυτικά του Ινδού ποταμού (έκτός από τά άρμενικά και τά βασκικά) λέγεται μουσική (MOUSICA, MUSIC κ.λπ.) από τήν λέξη «μούσα». Κι΄ αυτό, όσον άφορά: τīs τουρανικές γλώσσες (φιλανδézικα, ουγγαρέζικα, τουρκικά), τά άρβανίτικα, άραβικά, πέρσικα, σλάβικα, αϊθιοπικά, έβραϊκα, είναι έργο τών ιώνων μουσικών, πού συνόδευαν τόν Μεγαλέξαντρο στίς έκστρατείες του.

Εűχριστούμε τήν ΕΡΤ και συγχαίρουμε τόν Τζών Βεινόγλου.

Μάριος Γ. Λάσκαρις

Παύλος Γ. Φλώρος

ΜΑΡΙΟΣ Γ. ΛΑΣΚΑΡΙΣ

Ένας μεγάλος καλλιτέχνης, ένας μύστης τής μουσικής, ένας ξεχωρι-στός δάσκαλος, πού είχε ρίζες από τīs άλησμόντες πατρίδες, χάθηκε πρόωρα και ξαφνικά στίς 11 Ιουλίου. Ό Μάριος Λάσκαρις ήταν ό μικρότερος γιός του Γεωργίου Λάσκαρι και έγγονός τής Αικατερίνης Αριστομένους Λάσκαρι, τó γένος Αθηνογένη.

Γεννήθηκε στήν Αίγυπτο. Άρχισε τīs μουσικές σπουδές του στό Ώδειο Αθηνών σάν μαθητής του Α. Σκόκου. Στά 12 του χρόνια παρουσιάστηκε στό κοινό γιά νά ξαφνιάσει τούς μουσικούς κύκλους. Η Σοφία Σπανούδη, ή διακεκριμένη εκείνη μουσικοκριτικός θά γράφει τότε στά «Νέα»: «Νά θυμάστε τó όνομα του Μάριου Λάσκαρι γιατί θά περάσει τά Έλληνικά σύνορα». Στά 16 του χρόνια, πτυχιούχος πιά και Πρώτο Βραβείο του Ώδειου Αθηνών φεύγει γιά νά συνεχίσει τīs σπουδές του στό Παρίσι στήν Ecole Normale de Musique. Μαθητής του μεγάλου Α. Cortot και τής Yvonne Lefebure σέ 9 μόνο μήνες του δόθηκε από τόν ίδιο τόν Κορτώ ή άνώτατη διάκριση στή μουσική, τó Δίπλωμα «Licence de Concert».

Στόν πόλεμο γύρισε στήν Έλλάδα έθελοντής. Μετά τόν πόλεμο επέστρεψε στό Παρίσι και συνέχισε τή δουλειά του στήν Ecole Normale de Musique πλάι στούς ίδιους μεγάλους δασκάλους. Έκει, στή σχολή, δίδαξε γιά 7 χρόνια δίνοντας συγχρόνως συναυλίες στό Παρίσι, στό Λονδίνο, στίς Βρυξέλλες, στή Νέα Υόρκη, στή Φλόριντα, στήν Κύπρο, στήν Πράγα, στή Γερμανία κ.τ.λ. Ό Μανώλης Καλομοίρης πού τόν άκουσε τού πρότεινε νά έρθει στήν Έλλάδα νά διδάξει. Κείνη τήν έποχή ό Μάριος Λάσκαρις είχε προτάσεις γιά έδρα σέ ώδεία μεγάλων κέντρων, αλλά ή άγάπη του γιά τήν Έλλάδα και τīs θείες του Έλλη και Δέσπω Λάσκαρι, τόν έκαναν νά δεχθεί τó δύσκολο δρόμο νά έργαστεί στήν Έλλάδα χωρίς ύποχωρήσεις και νά φύγει πικραμένος.

Ό ξένος τύπος Εűρώπης και Αμερικής έγραψε γι΄ αυτόν μεταξύ πολλών άλλων: «Μέγας δεξιοτέχνης, καταρκτηδής τεχνική και ώριμό-τητα. Ένας «έλιτ» πού πιάνου» - «Θρίαμβος δεξιοτεχνίας, ένα μουσικό δαιμόνιο πού δύσκολα θάβρισκες τó ταιρι του. Σπάνια μουσική εύαισθησία. Τά δάχτυλά του άλλοτε δυνατά σάν τó ατσάλι κι άλλοτε άλαφριά σάν τόν άέρα!» Γιά νά βγάλει μουσικούς στήν Έλλάδα θυσιάσθηκε, δούλεψε σκληρά, στερήθηκε, αλλά ό σπόρος πού έσπειρε δέν γίνεται κάποτε θ΄ άνθισει.

ΠΕΛΟΣ ΚΑΤΣΕΛΗΣ

Κατσέλης Πελοπίδας (Πέλος) του Νικολάου, εκ Ναζλι Μικράς Ασίας. Διαπρεπής Σκηνοθέτης και Καθηγητής Δραματικής Σχολής. Αποφοίτος τής Αστικής Σχολής τής γενετήρας του και τής Ευαγγελικής Σχολής Σμύρνης. Πτυχιούχος τής Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών και τής Επαγγελματικής Σχολής Θεάτρου, μετεκπαιδευθείς εις Γερμανίαν ως Ήθοποιός και Σκηνοθέτης. Αρχικώς ένεφανίσθη ως Ήθοποιός και Σκηνοθέτης τó 1929 εις τó έργον του Τολστόϊ «Ζωντανό πτώμα», ως και εις τó Θεάτρον Αθηναιον.

Από τó 1933 μέχρι τó 1937 διηűθηνε διαφόρους θιάσους και άργότερον μετέβη εις Γερμανίαν και Αűστρίαν δι΄ ευρυτέρας σπουδάς. Διετέλεσε Διευθυντής και Σκηνοθέτης του Α΄ Αρματος Θεσπίδος (1939-1941), Σκηνοθέτης του Έθνικού Θεάτρου και Καθηγητής τής Δραματικής Σχολής αυτού (1942-1946), τής Λυρικής Σκηνής και του Έλευθέρου Θεάτρου, διδάζας πολλά έργα όλων τών θεατρικών ειδών, από δέ τó 1957 ίδρυσε Δραματική Σχολήν, ής έτύγχανε Διευθυντής και Ιδιοκτήτης μέχρι του θανάτου του.

ΠΕΝΘΗ

ΠΑΥΛΟΣ Γ. ΦΛΩΡΟΣ

Ένας μεγάλος Μικρασιάτης διανοητής τής παλιάς φρουράς μας, ένας φλογερός Έωνας κοσμοπολίτης, έφυγε στά 84 χρόνια του, γιά τó χωρίς γυρισμό ταξίδι στίς 28 του περασμένου Αűγούστου και κηδεűτηκε, σέ στενό κύκλο συγγενών, όπως τó θέλησε, ό άξέχαστος φίλος συγγρα-φέας, μέλος και συνεργάτης πολűτιμος τής «Ένώσεως Σμυρναίων», Π α ύ λ ο ς Φ λ ώ ρ ο ς.

Βουρλιώτης, μέ τούς χαρακτήρες και τά χαρίσματα τής γενιάς του, τó αδούλωτο, άσυμβίβαστο ήθος, τήν πεισματική λεβεντιά και τήν αξιοσύνη, σπούδασε στό «Έλληνογαλλικό Λύκειο» του Χρήστου Αρώνη τής Σμύρνης και διακρίθηκε, μέ τήν κυριολεξία του ρήματος, σάν μαθητής, πρώτος μέσα στούς πρώτους, κερδίζοντας τήν άγάπη και τó θαυμασμό του Διευθυντή και τών άλλων Καθηγητών του, γιά τή χρηστότητα τής ψυχικής του συγκρότησης, τó δξύ πνεűμα του, τήν άφομοιώτική προσή-λωσή του στή μάθηση, τήν όλη σπουδαστική προκοπή του.

Από τήν έφηβεία του, έδωσε φανερά μηνύματα τών πνευματικών δωρημάτων του και ή πέννα ωρίς τόν άπορρόφησε από τīs επαγγελματι-κές άπασχολήσεις του, σάν μέλος άρχοντικής οικογένειας κτηματιών και μεγάλων έμπόρων.

Στήν Αθήνα, μετά τó 1922, μάς έδωσε τά πρωτόλεια τής δημιουργίας του, μέ Ποίηση (1927, «Τ΄ άνθρώπινα») μά γρήγορα τόν κέρδισε ή Πεζογραφία: Τó 1934 εκδίδει τó πρώτο Μυθιστόρημά του «Αποικoi» και τó 1938, Διηγήματα «Τά Αμάραντα». Περιττό νά πούμε πόσο, από τīs σελίδες τών εκδόσεών του, ξεπηδά ό καημός του Πρόσφυγα νοσταλγού και ή καταφρόνια του γιά τόν Ισλαμικό βανδαλισμό και τó Χριστιανικό Εűρωπολιτισμό, μαζί μέ τήν καταισχύνή από τήν έσωτερική μας διχόνοια, τόν τρίτο αυτό παράγοντα του ξεριζωμού και του Έθνικού μας Όλε-θρου, έδω κι΄ έξήντα χρόνια!

Φυσιολάτρης σέ όλη τή ζωή του και ιδιόρρυθμος από ιδιοσυγκρασία, αλλά μέ τήν καρδιά στήν Πατρίδα μας, μέ τó ένα σκέλος στήν Έλλάδα και τó άλλο στόν Εűρωπαϊκό χώρο, ό Π.Φ., πολυταξιδεμένος, πολυγλωσ-σος, πολυγραφότατος, μάς έδωσε, μέσα στό μισό αιώνα και πάνω, τής πολυήγμεντης συγγραφικής προσφοράς του 28, όλες μαζί, πολυσελίδες εκδόσεις, (χώρια οι γλαφυρές όμιλίες του και οι μύριες - όσες χειρόγρα-φες σελίδες του, πού δέν έσωσαν νά ιδούν τó τυπογραφικό μελάνι), Δοκίμια, Διηγήματα, Μυριστορήματα, Θεάτρο, Ταξιδιωτικά, Στοχασμούς, Ποίηση (έξαισιοι οι «Έσπερινοι» του 1967), Αρθρα και Συνεργασίες, άκόμα και Γλωσσικά Μελετήματα, πού, πάντα, μέ πάθος τόν άπασχόλη-σαν, ένα πλήθος βιβλίων και έργασιών ποιότητας, ύψηλης νοηματικής στάθμης, (τό τελευταίο του, «Ιρλανδική λογοτεχνία» μέ χρονολογία εκδόσης 1982, έπειδή λογάριαζε νά τó κυκλοφορήσει μέσα στόν έρχό-μενο χρόνο), πού έκριναν και παίνεσαν, κάθε τόσο, ειδικόι οχολιαστές και βράβευσαν άρμόδιοι Παράγοντες (Κρατικό Βραβείο, Καλοκαιρινόις Δια-γωνισμός, Αρώνειο Λογοτεχνικό Έπαθλο Ένώσεως Σμυρναίων, Βρα-βεία Έστίας Νέας Σμύρνης κ.λπ.), και πού θά φέρουν, οίγουρα, στό μεταθανάτιο προσκήνιο, συνάδελφοί του στήν τέχνη του λόγου, στή βαθυστόχαστη σκέψη, στήν καλλιέργεια του πνευματικού πολιτισμού, στή διαιώνιση τής αξίας του άθάνατου Ιωνικού Πνεűματος.

Η «Ένοσις Σμυρναίων», ιδιαίτερα περιφανή γιά τó έργο του διακεκρμένο συντοπίτη διανοούμενο, θυμίζουμε πώς, στίς 19 Φεβρου-αρίου 1973, έτίμησε τόν Π.Φ., μέ ειδική τελετή διάκρισης, στά σαραντα-πεντάχρονα τής εκδόσης του πρώτου βιβλίου του, και όμιλητές τούς λογοτέχνες συγγραφείς Τάσο Αθανασιάδη, Νίκο Μηλιώρη και Δημήτρη Σιστόπουλο και πώς ό άειμνηστος συνεργάτης μας, τó Δεκέμβριο του 1974, στάθηκε από τά κυριώτερα μέλη στίς Έπιτροπές Κρίσεως και Εισηγητής τής άπονομής τών επάθλων Κώστα Κανάρογλου και Γιάννη Σεργάδη, γιά τή βράβευση βιβλίων ιστορίας και λογογραφίας Μικρασιατιού περιεχόμενου.

Μέ βαθύτατη θλίψη γιά τó χαμό του έπιφανούς μέλους μας και αγαπητού φίλου, πού αφήνει πίσω του σπουδαία γραπτή πνευματική παρακαταθήκη, παρακαλούμε τήν έρπητη κυρία Φλώρου, τά παϊδιά του, τά έγγονία του και τ΄ άδέρφια του, νά δεχτούν τήν ειλικρινή έκφραση τής λύπης μας και τής συμπάθειάς μας, μέ τή σταθερή άπάντοχή πώς άγέραςτη θ΄ άπομεινει ή μνήμη του άξέχαστου Παύλου και άθάνατη ή δημιουργία του.

N.X.A.

Διετέλεσε Πρόεδρος τής Ένώσεως Καλλιτεχνικών Υψηθύνων Θεά-τρου, Καλλιτεχνικός Σύμβουλος Περιγηγητικής Αέσχης και Γενικός Γραμ-ματεűς τής Ένώσεως Πρόσφυγων Φοιτητών. Ό Πέλος Κατσέλης άναγνωρίζεται ως διαπρεπής Σκηνοθέτης και μοναδικός εις τήν ειδικότητά του.

Η Έθνική Μνημοσύνη και ή Ένωση Σμυρναίων άπευθύνει τά όλόψυχα συλληπητήριά της στήν οικογένεία του.

X.A.Θ.

'Η τετράμερη έκδρομή μας στην Πελοπόννησο

(Συνέχεια από Μ. ΗΧΩ φ. 220)

'Ολυμπία

Και τώρα ο κύριος προορισμός μας, τό προσκύνημα στην «Ιεράν Άλτιν» τής Όλυμπίας, τό μεγάλο αυτό έθνικό κέντρο, όπου κάθε τέσσερα χρόνια συνέρρεαν ειρηνικά οι Πανελληνες, γιά νά καμαρώσουν «μές στά ώραϊα κορμιά θαυμαστές ψυχές αντρίκιες» και νά απολαύσουν τά έργα τής Τέχνης και του Λόγου πού δημιούργησαν κορυφαίοι πνευματικοί εκπρόσωποι από όλο τόν ελληνικό κόσμο. Στήν πανάρχαιη τοπική διάλεκτο α λ τ ι ς έσημιναι ά λ σ ο ς. Τό επίπεδο αυτό άλσος, ανάμεσα στά δύο ήρεμα ποτάμια, τόν Άλφειό και τόν Κλάδεο, τό δροσιζουν μέ τά γάργαρα νερά τους και τό στολίζουν μέ τics λουλουδισμένες όχθες τους. Τό περιστοιχίζουν σέ βάθος, άραδιαστά, καταπράσινα βουνά και χλοεροί λόφοι, άπ' όπου στέλνουν στή μικρή αυτή κοιλάδα τή μσκοβολία τής ελληνικής χλωρίδας.

Άφου εγκατασταθήκαμε στό θορυβώδες και παρδαλό γιά τούς τουρίστες χωριό, ξεκινήσαμε γιά τό παλιό νεοκλασικό Μουσείο. Μέ κατάνυξη νομιζομε ότι μπαινομε σέ άρχαιο ναό. Άντικρύζομε στό βάθος τής μεγάλης αίθουσας τή Νίκη του Παιωνίου και στούς πλάγιους τοίχους τά άπομεινάρια από τά ένδοξια άγάλματα του «αύστηρού ρυθμού» πού στόλιζαν τά δύο άετώματα του μεγάλου ναού του Διός στό κέντρο τής Άλτεως. Άριστερά μας ή καταπληκτική σύνθεση από τήν προετοιμασία τής μοιραίας άρματοδρομίας του Οινόμαου και του Πέλοπα, μέ έπαθλο τήν πανέμορφη κόρη του βασιλιά του τόπου Οινόμαου Όιπποδάμεια, πού θά τήν έδινε στόν έπίδοξο γαμπρό πού θά κατόρθωνε νά τόν νικήσει, είδάλλως θά τόν θανάτωνε, όπως πολλές φορές τό είχε πράξει έως τότε. Σέ συμμετρική παράταξη, στή μέση του άετώματος εύθυνητα στέκεται ό Όλύμπιος Ζεύς, έτοιμος νά δώσει τό σύνθημα γιά τήν έναρξη του άγώνα. Τό άγαλμα του Διός σώζεται άκέφαλο, αλλά από τήν κλίση του λαιμού φαίνεται ότι τό πρόσωπό του στρεφόταν πρós τό μέρος του Πέλοπα. Άριστερά του Δία σαρκαστικός και άγέρωχος ό Οινόμαος και δίπλα του ή γυναίκα του Στερόπη, συνέχεια τά τέσσετα άήττητα έως τότε αλογα του άρματος του. Δεξιά του Δία ό τολμηρός πρόσφυγας από τήν Άνατολή Πέλοψ, γίος του Ταντάλου, και δίπλα του ή Όιπποδάμεια. Στήν ίδια σειρά τά τέσσερα αλογα του άρματος του Πέλοπα. Στίς δύο άκρινες γωνίες του άετώματος ξαπλωτοί οι δύο προσωποποιημένοι ποταμοί τής Όλυμπίας, πού μαζί μέ τά ένδιάμεσα δευτερεύοντα πρόσωπα - γονατιστά ή καθιστά - περιμένουν τήν έναρξη του άγώνα, προσβλέποντας μέ άγωνία πρós τόν Όλύμπιο Δία. Πόσο έκφραστικός και άνήσυχος ό γερομάντης, καθώς όραματίζεται μέ άπόγνωση τήν ήττα και τό θάνατο του σκληρόκαρδου βασιλιά του και τήν έπικράτηση του Πέλοπα πού θά χάρισει τό όνομα του στή χώρα, τήν Πελοπόννησο (Πέλοπος νήσος). Στό αντίστοιχο άέτωμα του ναού, τό δυτικό, άνιστορείται μιά άλλη μυθολογική ιστορία, ή αφοδρή σύγκρουση των Λαπιών μέ τούς τερατόμορφους Κένταυρους, πού καλεσμένοι στούς γάμους του βασιλιά των Λαπιών Πειρίθου, εκεί στή Θεσσαλία, μέθυσαν και άρπαξαν τή νύφη Διηδόμεια και τics άλλες όμορφες παρθένες. Μέ συγκίνηση παρακολουθούμε τήν άγρια πάλη, όπου οι Λαπιίδες άπελπισμένα προσπαθούν νά άπαγκιστρωθούν από τά βέβηλα χέρια των Κενταύρων και οι Λαπίδες νά άποκρούσουν παλληκαρίσια τούς άνόσιους βιαστές. Στό μέσο του άετώματος όρθώνεται έπιβλητικός μέ στή βερή κορμοστασιά του και τό όλύμπιο μεγαλειο του ό Άπόλλων, πού μέ τό όριζόντια τεντωμένο, στά πλάγια, δεξί του χέρι έπιβάλλει τήν κατάπαυση τής ώμης βίας και τήν έπικράτηση τής άπολλώνιας εύταξίας. Τόν ειρηνοποιό Άπόλλωνα παραστέκουν συμμετρικά συναγωνιζόμενοι ό Πειρίθους και ό φίλος του Θησέας. Πώς νά μή πούμε ότι τό δραματικό αυτό σύμπλεγμα δέ συμβολίζει τούς κοινούς άγώνες των Έλλήνων κατά των βαρβαρικών έπιδρομών!

Και νά τώρα, μετά τόν λεγόμενο «αύστηρό ρυθμό», τό κλασικό άριστούργημα, ή Νίκη του Παιωνίου (από τή Μένδη τής Χαλκιδικής). Είχε στήνεί τό 420 π.Χ. άνατολικά του ναού του Διός, στήριγμένη επάνω σέ τριγωνικό όβελίσκο σέ ύψος 9 μέτρα (12 μέτρα συνολικά τό ύψος μέ τό άγαλμα). Ό φτερωτή Νίκη κατεβαίνει από τούς αϊθέρες του Όλύμπου μέ όρμη, έτοιμη νά προσγειωθεί όμαλά στό χώρο των νικηφόρων άνώνων, προβάλλοντας μετέωρο τό άριστερό της πόδι. Είναι νά θαυμάσει κανείς πώς ό έπιδέξιος καλλιτέχνης κατόρθωσε νά ύλοποιήσει παραστατικά τό

Στιγμιότυπο από τήν έκδρομή, στό θέατρο τής Άρχαίας Έπιδαύρου.

Η φωτογραφία τής Έκδρομής πού δημοσιεύουμε είναι του Κου Πόποτα, πού συμμετείχε στην έκδρομή, και εκ παραδρομής δέν τό σημειώσαμε στό πρώτο μέρος τής περιγραφής.

θεικό πέταγμα τής κόρης του Δία. Γιά νά ίσορροπήσει στατικά τό βαρύ μαρμάρινο άγαλμα, πού γέρνει έμπρός από ψηλά πρós τή γη, πλάθει άρμονικά πρós τά πίσω τό κάτω μέρος του πολύπτυχου χιτώνα έτοι, ώστε νά σχηματίζεται ισχυρό αντίβαρο, και τήν παρουσιάζει νά κρατά άνοιγμένο τό λεπτό ίμάτιο, πού κολπώνεται πρós τά πίσω από τήν αντίσταση του άέρα. (Έάν θέλετε, μάς δίνει τήν ιδέα του σημερινού άλεξιπτωτου). Τό πέταγμα αίσθητοποιείται και από τics δυό όρθωμένες άνοιχτές φτερούγες (χαμένες σήμερα), καθώς και από τόν άετό, πού πατά ή Νίκη στή ράχη του, και άκόμα από τό σύννεφο πού δηλώνεται μέ σκούρο γαλανό μάρμαρο κάτω από τόν άετό. Έκείνο όμως πού γοητεύει τόν θεατή περισσότερο είναι τό καλλιγράμμο παρθενικό κορμί τής θεάς πού φαίνεται, θαρείς, όλόγυμνο κάτω από τούς άρμονικούς κυματισμούς του λεπτού χιτώνα, πού σχηματίζει ή πνοή του άέρα και τόν έπικολλά άνάλαφρα επάνω στό ίπτάμενο σώμα.

Ήταν άτύχημα ότι δέν άξιοθήκαμε νά θαυμάσουμε ό,τι έχει άπομεινεί από τics 12 άνάγλυφες σέ πάριο μάρμαρο μετόπες πού στόλιζαν τόν πρόδρομο και τόν όπισθόδρομο του ναού του Διός. Και οι 12 αυτές μετόπες - σκαλισμένες πριν από τics μετόπες του Παρθενώνα - παρίσταναν τούς 12 άθλους του Έρακλη. Οι τρεις, οι καλύτερα σωζόμενες, στολίζουν σήμερα τό Λούβρο. Οι ύπόλοιπες έξι έχουν άποσυρθεί από τό μουσείο γιά πληρέστερη μελέτη τους από ειδικούς άρχαιολόγους, όπως μάς είπαν οι φύλακες.

Καιρός πιά νά έπισκεφθούμε και τό νέο Μουσείο τής Όλυμπίας. Εύρύχωρο, φωτεινό, συγχρονισμένο. Όλοι άδμονούν νά δούν τόν πολυφημισμένο Έρμη του Πραξιτέλη. Πρώτα όμως, μέ τή σειρά, θά προσέξομε έντυπωσιακά γλυπτά του άρχαϊκού ρυθμού, όπως είναι ή πέτρινη κεφαλή τής Ήρας από τό ύπερφυσικό λατρευτικό τής άγαλμα του Έραίου. Πιο πέρα μάς γοητεύει ή έκφραστικότητα ήληνη κεφαλή τής Άθηνάς και παραπέρα τό ήλινο έγχρωμο σύμπλεγμα, πού παριστάνει τόν Δία νά κρατά στήν άγκαλιά του τόν πανέμορφο Γανυμήδη, καθώς τόν μεταφέρει βιαστικά από τήν Τροία στόν Όλυμπο γιά νά τόν ύπηρετεί ως οινόχοος του στα συμπόσια των Θεών.

Και τώρα ή ατέλειωτη σειρά από χιλιάδες χάλκινα εύρήματα, πού στοργικά - θά λέγαμε - εκάλυψαν μέσα στόν άμμο τά δυό ποτάμια τής Όλυμπίας και μάς τά έχουν διασώσει, ύστερα από τόσες καταστροφές και λεηλασίες, γιά νά άποτελέσουν τή μοναδική χαλκοθήκη του μουσείου. Τά χάλκινα αυτά εύρήματα άντιπροσωπεύουν όλα τά είδη και όλες τics εποχές τής ελληνικής χαλκοουργίας και τά χαλκοουργικά έργαστήρια όλου του ελληνικού κόσμου. Ποικίλα είδώλια, έλάσματα πού στόλιζαν ξύλινα έργα τέχνης, όλόκληρες πανοπλίες, περικεφαλαίες, άσπίδες, θώρακες, κνημίδες και άλλα τιμημένα όπλα, όλα εύλαβικά άφιερώματα στό Δία πού χάριζε στούς άξιους, τή νίκη. Και πώς νά μή θυμηθούμε τώρα τό δημοτικό μας τραγούδι:

Τ' άντρειωμένοι τ' άρματα δέν πρέπει νά πουλιώνται, μόν πρέπει τους στήν εκκλησιά κι εκείνα λειτουργιώνται. Έτσι μέ έθνική περηφάνια κάθε Έλληνας διαβάζει σέ μιά μισοφωγμένη άπέριττη περικεφαλαία τήν έπιγραφή: ΜΙΛΤΙΑΔΕΣ ΑΝΕΘΕΚΕΝ ΤΟΙ ΔΙΙ (ό Μιλτιάδης τό άφιέρωσε στόν Δία) και δίπλα τους σέ άλλο, περικό, κράνος:

ΔΙΙ ΑΘΕΝΑΙΟΙ ΜΕΔΟΝ ΛΑΒΟΝΤΕΣ (στόν Δία οι Άθηναίοι πού τό πήραν από τούς Μήδους) - Η γραφή είναι «προεुकλείδεια», πού δέν είχε άκόμα έπίσημα τά ιωνικά στοιχεία Η και Ω - Πόση άξιοπρέπεια και λιτότητα, χωρίς κανέναν κομपाσμό γιά τήν πανελλήνια νίκη του Μαραθώνα, όπου οι Άθηναίοι «χρυσοφόρων Μήδων έστόρεσαν δύναμιν»! Μετά τics πανοπλίες έρχονται άλλα άφιερώματα νικητών, όπως άθλητικά όργανα, πολλοί τρίποδες, στολισμένοι μέ τούς μυθικούς γρύπες, μέ μικρά ζωόμορφα είδώλια και άλλα μικρά καλλιτεχνήματα.

Και νά μαστε τώρα, σέ ξεχωριστή όλόφωτη αίθουσα, μπροστά στόν Έρμη, του Πραξιτέλη. Άστράφτει τό νεανικό κορμί του πιο χαριτωμένου Θεού του Όλύμπου στο κατάλευκο στυλινό πάριο μάρμαρο, λυγιστό και μέ περίσσια κομψότητα, όλο δροσιά και χάρη. Πόση αντίθεση μέ τήν άδρή μεγαλοπρέπεια πού φανερώνει τό γεροδεμένο παράστημα του Άπόλλωνα, πού είδαμε στο άλλο, τό παλιό μουσείο! Άλλη περίοδος, βλέπεις, τής Τέχνης. Μετά τόν άρχαϊκό και τόν αύστηρό ρυθμό ό ιδεαλισμός του Φειδία, τό πάθος του Σκόπα και ώρα ή θελκτικότητα του Πραξιτέλη, πού δημιούργησε τήν Κνιδία Άφροδίτη, τόν Έρωτα, τόν Σάτυρο, τό Σαυροκτόνο και άλλα χαριτόβρυτα έργα.

Στή συνέχεια, σέ ξεχωριστή πτέρυγα του μουσείου, πάμπολλα εικονιστικά άγάλματα, χωρίς ιδιαίτερη καλλιτεχνική άξια, ματαιόδοξον θνητών τής ρωμαϊκής εποχής, γεμάτα άλαζονία και τυρρανική έπίδειξη των Ρωμαίων κατακτητών.

Καιρός πιά νά περιηγηθούμε τόν ύπαιθριο χώρο τής Άλτεως μέ τά έρεπια των ναών, των μνημειακών άφιερωμάτων και των γυμναστικών χώρων πού μαρτυρούν ότι κάποτε εκεί έτελούντο οι Όλυμπιακοί Άγώνες. Πόση όμως άπογοήτευση, ύστερα από τήν ιδέα πού άποκτήσαμε στο σχολείο γιά τήν άρχαία εύκλεια του τόπου. Έκτός από τό θαυμάσιο τοπίο, κάτω από τή σκιά πού χαρίζει τό κατάφυτο βουνό Κρόνιο, ή κατοικία του Δία κατά τόν Πινδαρο, τίποτα δέν μένει άκέραιο από τά μεγαλόπρεπα οικοδομήματα πού περιγράφουν ό περιηγητής Πausανίας (από τή Μαγνησία) και ό γεωγράφος Στράβων (από τήν Άμάσεια). Μέσα στόν άπέραντο έρεπιώνα από μαυρισμένες πέτρες προσπαθούμε νά ξεχωρίσουμε τήν ταυτότητα του κάθε μνημείου και νά τά άναπαραστήσομε, όσο μάς έπιτρέπουν οι ιστορικές μαρτυρίες και τά άρχαιολογικά δεδομένα. Μας έλκύουν πρώτα πρώτα άναστηλωμένοι δωρικοί κίονες του άρχαιότερου ναού του Έραίου πού περιέκλειε τό λατρευτικό άγαλμα τής Ήρας και του Δία από τά πανάρχαια χρόνια, καθώς και τόν Έρμη του Πραξιτέλη. Γράφει ό Pausanias: «Έρμήν μαρμαρινον, δίδνουσον φέροντα, τέχνη Πραξιτέλους». Και πράγματι, εκεί βρέθηκε, σκεπασμένο από λάσπη τό θεοπέσιο άγαλμα, μπροστά στο ρωμαϊκής εποχής βάθρο του. Ό μακρόστενος περιπτερος εξάστυλος ναός πού και σήμερα έντυπωσιάζει έστέγαζε και άλλα ιερά άγάλματα και πολύτιμα άφιερώματα. Και δέν ήταν ό μοναδικός. Γράφει ό Στράβων: «Μεστή δ' έστιν ή γη πάσα ναών, έν άλσεσιν άνθέων». Άνεβαινομε τώρα στο κρηπίδωμα του μεγαλύτερου ελληνικού ναού, του Δία. Είναι στεριωμένος ύψηλότερα από κάθε άλλο μνημείο και δέ σώζει παρά σωρούς από κατεστραμμένα άρχιτεκτονικά μέλη. Δέν είχε τήν τύχη του Έραίου νά άναστηλωθούν όρισμένοι κίονές του, ώστε νά φαίνεται τό μέγεθός του. Ό έπιβλητικός δωρικός ναός ήταν εξάστυλος περιπτερος (τό ύψος του έφτανε τά 20 μέτρα). Τό δομικό ύλικό είναι «πυρόλιθος κοχυλιάτης» έπιχρισμένος κάποτε μέ λεπτό λευκό κονίαμα, όπως συμβαίνει και σέ άλλα πέτρινα μνημεία του τόπου. Τά διακοσμητικά άρχιτεκτονικά μέλη και ή κεράμωση ήταν μαρμαρινή. Λατρευτικό άγαλμα του ναού ό θρυλικός χρυσελεφάντινος Ζεύς του Φειδία, πού τόν φιλοτέχνησε σέ ιδιαίτερο εργαστήριο πού έρείπια του σώζονται εκεί κοντά στο ναό, κάτω από μιά παλαιοχριστιανική βασιλική. Βέβαια δέν έχει άπομεινεί τίποτα στο εργαστήριο, παρά λίγα εργαλεία και ήληνες μητρες πού έχυne τό χρυσάφι ό άθάνατος καλλιτέχνης. Και όμως τό πιο πολύτιμο εύρημα είναι τό ήλινο ποτήρι πού έχει χαραγμένη τήν έπιγραφή ΦΕΙΔΙΟ ΕΙΜΙ. Έδώ τώρα έμπρός από τήν είσοδο του ναού βλέπομε μέ τή φαντασία μας τό πλήθος των προσκυνητών πού έπευφημούσε τούς νικητές και σπουδαίες προσωπικότητες του άρχαίου κόσμου, πολιτικούς, φιλοσόφους, καλλιτέχνες, ποιητές, και άκούμε τόν Ηρόδοτο, τόν Πινδαρο, τόν Λυσία, νά άπαγγέλλουν κομμάτια από τά έργα τους. Ό ναός καταστράφηκε από τούς Έρουλους και τελικά μέ έμπρησμό - ή όροφή του ήταν ξύλινη - όπως διέταξε ό αυτοκράτορας Θεοδόσιος ό Β' και άργότερα σωριάστηκε από τόν φοβερό σεισμό του 551 μ.Χ. καθώς και τά άλλα φημισμένα μνημεία, μετά τήν άπαγόρευση από τό Βυζάντιο των «ειδωλολατρικών» Όλυμπιακών Άγώνων.

Από τό ύψωμα του κρηπίδωματος του ναού έπισημαίνομε ό,τι άλλο έχει διασωθεί από τά πάμπολλα μνημεία. Άνάμεσα στο ναό του Δία και τό Ήραίο, τό τέμενος Πελόπειο, και σέ έρείπια τό κυκλικό περίπτερο κομψοτέχνημα, τό Φιλίππειο, πού ίδρυσε ό Φίλιππος Β' και τό τελευταίο ό Άλέξανδρος, μέ 12 ιωνικούς και 7 ήμικίονες κορινθιακούς στο έσωτερικό. Σε ιδιαίτερες κόγχες έστέγαζε πέντε χρυσελεφάντια οικογενειακά άγάλματα. Πιο πέρα σώζεται κάπως καλύτερα τό Νυμφαϊον, πού ίδρυσε ό

ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΕΠΙΦΑΝΩΝ ΜΕΛΩΝ ΜΑΣ Η ΕΘΝΕΓΕΡΣΙΑ ΣΤΗ ΜΕΛΒΟΥΡΝΗ

Θριαμβευτική έπιτυχία σημείωσε ή παρουσίαση του Όρατορίου του Σωκράτη Βενάρδου «ΕΘΝΕΓΕΡΣΙΑ», στήν αίθουσα National Gallery τής Μελβούρνης, τήν Πέμπτη 28 Μαΐου, στα πλαίσια του εκεί Έλληνικού Φεστιβάλ.

Στό έργο πήραν μέρος, 70μελής μικτή χορωδία, όρχήστρα από 30 όργανα, πολλοί καλλιφώνοι σολιστες και Άφηνγητής-όλοι Έλληνες τής Αύστραλίας-όπό τήν διεύθυνση του άρχιμουσικού Γιάννη Απήτηου.

Μέ δάκρυα στα μάτια, οι άκροατές χειροκροτούσαν άσταμάτητα τά Έλληνόπουλα, πού, μέ τics άθάνατες ελληνικές μελωδίες και τούς λεβέντικους ρυθμούς, „ετέδιδαν ρίγη συγκινήσεως σ' όλη τήν Ελλάδα τής Αύστραλίας.

Τή συναυλία, τίμησαν μέ τήν παρουσία τους: ό Θεοφιλέστατος Έπίσκοπος κ. Παντελεήμων, ό Πρόξενος και ή Κα Κλαδάκη, ό Άρχηγός τής Άντιπολιτεύσεως τής Βικτώρια, εκπρόσωποι του Όπουργείου Πολιτιστικών Όποθέσεων και πολλοί Έλληνες και Αύστραλοι φιλόμουσοι.

Τό έργο είχε τόσο μεγάλη έπιτυχία, πού-κατά γενική άπαίτηση-θά έπαναληφθεί τόσο στή Μελβούρνη, όσο και στο Σύνδευ και τήν Άδελαΐδα, σέ σειρά άλλεπάλληλων εμφανίσεων..

Όπως είναι γνωστό, ό Σωκράτης Βενάρδος είχε λάβει τιμητική πρόσκληση από τήν Έπιτροπή του εκεί οργανωμένου Έλληνικού Φεστιβάλ και φιλοξενήθηκε από τό Όπουργείο Μεταναστεύσεως τής Αύστραλίας.

Η «ΕΘΝΕΓΕΡΣΙΑ», σέ κείμενο Δημήτρη Φωτιάδη, παρουσιάστηκε γιά πρώτη φορά στήν Άθήνα, τό 1971, μέ τήν εύκαιρία συμπληρώσεως 150 χρόνων από τό 1821. Επίσης, τό 1974 και τό 1979, στα πλαίσια του Φεστιβάλ Άθηνών (Λυκαβηττός), μέ Άφηνγήτρια τήν Άλέκα Κατσέλη.

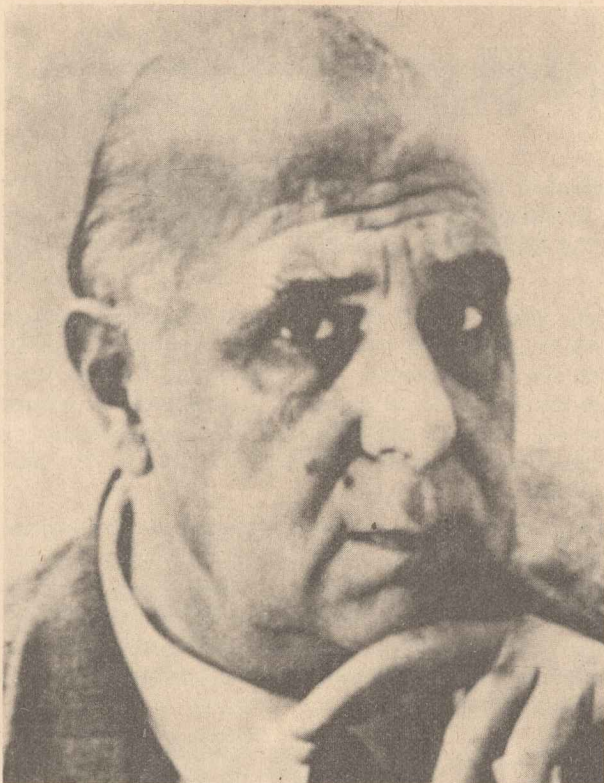
Άναφέρεται στούς άγώνες και τics θυσίες τής φυλής μας, από τήν πώση τής Πόλης μέχρι τή Λευτεριά.

Στό έργο, ζωντανεύουν παραστατικά τό Ζάλογγο, τό Σούλι, ή Άράχωβα, ή Χίος, Ψαρά, Καλάβρυτα, ή Άλαμάνα, τό Χάνι τής Γραβιάς, Τριπολιτσά, Δερβενάκι, Μεσολόγγι, και άκούγονται πολλά άπ' τά Δημοτικά μας τραγούδια, καθώς και μελοποιημένα ποιήματα Κάλβου, Παλαμά, Ρήγα Βελεστινλή και Σολωμού- έχει δέ σάν φινάλε τό Πνευματικό Έμβατήριο του Άγγελου Σικελιανού: «Όμπρός, βοηθάτε νά σηκώσουμε τόν ήλιο πάνω άπ' τήν Έλλάδα», πού γίνεται άκόμα πιο έπίκαιρο, μιά και ή Πολτεία χαρακτήρισε τό έτος πού διανύσουμε σάν «ΕΤΟΣ ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ».

Έκτός από τήν παρουσίαση τής «ΕΘΝΕΓΕΡΣΙΑΣ», ό Σωκράτης Βενάρδος έλαβε μέρος σάν Πρόεδρος τής Κριτικής Έπιτροπής του Φεστιβάλ Τραγουδιού, πού γίνεται κάθε χρόνο από τό 1976. Φέτος, τό άποτελεσμα τής Κριτικής Έπιτροπής ήταν απόλυτα σύμφωνο μέ τήν κοινή γνώμη και χειροκροτήθηκε μέ ένθουσιασμό, πράγμα πού έδραίωσε τόν Θεσμό γιά τή συνέχισή του.

Μέ τήν εύκαιρία τής εκεί παραμονής του, ό Σωκράτης Βενάρδος έδωσε, επίσης, διάλεξη, τήν Κυριακή 7 Όουνίου, στο Mechanics Institute, μέ θέμα: «Η Βυζαντινή Μουσική και τό Δημοτικό Τραγούδι», πού τήν παρακολούθησαν εκατοντάδες Έλληνες, μεταξύ των οποίων πολλοί νέοι συνθέτες τής Μελβούρνης και του Σύνδευ.

Βαθύπλουτος Ηρώδης ό Αττικού, μιά περίτεχνη εξέδρα, πού χρησίμευε σάν δεξαμενή νερού και στίς 8 του κόγχες στολίζονταν μέ 24 εικονιστικά άγάλματα, 15 τής οικογενείας του και 9 από τics οικογένειες ρωμαίων αυτοκρατόρων. Πιο πέρα σώζονται έρείπια από τόν ναό του Μητρούου, και στή σειρά κάτω από τό Κρόνιο οι ναόσχημοι «θυσαυροί» διαφόρων πόλεων. Νότια και δυτικά του ναού μάς έντυπωσιάζουν όρθωμένες πολλές κοινοστοιχίες, μεταγενέστερης κυρίως εποχής, από στοές, γυμνάσια και παλαίστρες, όπου εκεί γυμνάζονταν οι άθλούμενοι. Και τό στάδιο, πού τό φανταζόμαστε καλλιμάρμαρο και έπιβλητικό: Έδώ λοιπόν φαίνεται όλη ή λιτότητα των ανθρώπων εκείνων. Αυτό πού άντικρύζομε, καθώς περνάμε κάτω από τήν καμάρα του όλωτου διαδρόμου είναι τρία έπικλινή χωμάτινα έπίπεδα, χωρίς εδώλια ή άλλα λίθινα έδρανα και στή μέση ό στίβος μέ τή σωζόμενη λίθινη άφειτρία. Δεξιά, στο μέσο σώζεται ή λίθινη βάση πού κάθονταν οι Έλλανοδίκες και άπέναντι, στο άλλο έπίπεδο τό βάθρο τής έδρας όπου καθόταν ή Έρεναι τής Θεάς Δήμητρας. Όλα λιτά και άπλά, χωρίς χρυσά μετάλλια, παρά μόνο ό τιμητικός κότινος και ό μεγαλύτερος τίτλος τιμής του Όλυμπιονίκη! Μ.Α.Σ.

10 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ ΣΕΦΕΡΗ

Στις 20 Σεπτεμβρίου συμπληρώθηκαν 10 χρόνια από το θάνατο του Γιώργου Σεφέρη.

Ο μεγάλος Έλληνας ποιητής, Βραβείο Νόμπελ, υπήρξε ένας δοξασμένος συμπολίτης μας και ήταν Επίλεκτο Μέλος της Ένώσεως μας επί 35 χρόνια.

Η ποίηση του Σεφέρη είναι ένας «θησαυρός ατίμητος του νεοελληνικού λόγου».

Η Ένωση Σμυρναίων τιμώντας τη μνήμη του μεγάλου δημιουργού έχει προγραμματίσει μέσα στο χειμώνα τιμητική βραδιά.

ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ

Μηνιαία έκδοση της
«ΕΝΩΣΕΩΣ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ»

Αποστέλλεται δωρεάν
στα μέλη της

Διεύθυνση
δόξ. Καρύτση άριθ. 3
Τηλέφ. 32.28.480
Αθήναι 124

Συντακτική Έπιτροπή
Μιχαήλ Καλλιγέρης
Ναταλία Γκούφα
Τάκης Βεζυργιάννης

Υπεύθυνος εκδόσεως
Β. Γκούφας
Δεινοκράτους 31
Τηλ. 72.71.92

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑΣ
Ν. ΜΑΥΡΟΜΑΤΗΣ & ΣΙΑ Ε.Π.Ε.
Μάγερ 11 - Αθήναι
Τηλ. 5225479 - 5221792

ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

Στις 14 Σεπτεμβρίου, η Έστια Νέα Σμύρνης μαζί με το Δήμο Ν. Σμύρνης όργάνωσε, ειδική τελετή μνημοσύνης για τις πέρα από το Αιγαίο άλησμώντες Έλληνικές Πατρίδες και για τους σφαγιασθέντας, αιχμαλωτισθέντας και μαρτυρικά άποθανόντας κληρικούς, λαϊκούς και στρατιωτικούς. Πρίν την τελετή έτελέσθη θρησκευτικό μνημόσυνο στην Αγία Φωτεινή καθώς και κατάθεση στεφάνων στο μνημείο του ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Στη συνέχεια στη μεγάλη αίθουσα της Έστια, μετά τη σχετική εισήγηση του Προέδρου της Έστιας κ. Πάνου Χαλδέζου, μίλησαν έκλεκτές πνευματικές προσωπικότητες για την Επτάλοφη Βασιλίδα, για τη Σμύρνη και τη Μικρά Ασία, για τον Πόντο, για τη Θράκη, για την Ίμβρο και Τένεδο. Την τελετή παρακολούθησαν εκπρόσωποι των Σμυρναϊκών Σωματείων και πλήθος κόσμου. Την Ένωση Σμυρναίων εκπροσώπησε το μέλος του Δ.Σ. κ. Γ. Ίσσηγόνης.

ΔΩΡΕΕΣ

- Ο Αρχιεπίσκοπος Βορείου και Νοτίου Αμερικής κ.κ. Ιάκωβος, μέλος της Ένώσεώς μας, μās έστειλε για τούς σκοπούς της Ένώσεώς μας 100 δολάρια. Επίσης αγόρασε 12 βιβλία του Χόρτον «Κατάρα της Ασίας» για την Αρχιεπισκοπή.

- Στη μνήμη της αδελφής του Βασιλείας Γκαρδιασμένου,

Ο κος Δημήτρης Αρχιγένης δρχ. 5.000

- Στη μνήμη του πολυαγαπημένου συζύγου και πατέρα Αντωνίου Μείμαρογλου,
Η κα Αδαμαντία Μείμαρογλου και ο γιός της Νίκος δρχ. 3.000

- Στη μνήμη του συζύγου της Παναγιώτη, Η κα Μαρία Ταγαράκη δρχ. 2.000

- Στη μνήμη του αδελφού της Κώστα Β. Θεοδοσιάδη,

Η κα Ειρήνη σύζυγος Ιω. Ακριθάκη δρχ. 1.500

- Στη μνήμη Στεφ. Κολλάρου,
Υποστρατήγου,

Ο κος Κίμων Παυλίδης δρχ. 1.000

- Στη μνήμη της γιαγιάς Ελένης Σταμπούλου,

Η δνίς Καλίνα (Καλλιόπη) Σταμπούλου δρχ. 520

- Υπέρ των σκοπών της Ένώσεως,

Ο κος Βασίλης Σιταρένιος δρχ. 1.000

ΤΟΥΣ ΔΩΡΗΤΕΣ ΘΕΡΜΑ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ

ΒΙΒΛΙΑ - ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ - ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

α) ΒΙΒΛΙΑ

- Επετηρίς Έστιας Θεολόγων Χάλκης Αθήνα, 1980.

- Τουτό τό μήνα εκδίδεται ή «Πυρπολημένη Γή» της Ιφιγένειας Χρυσόχου από τόν έκδοτικό Οίκο «Φιλιπότη».

β) ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

Ακρίτας - Έργατο-Υπαλληλική Φωνή - Καινή Κτίσις - ΚΕΡΚΥΡΑ - Κήρυξ της Νέας Σμύρνης - Νέα Έποχή - Η Νίκη - Οι Νικητές - Ορθόδοξος Τύπος - ΠΑΝΕΒΟΙΚΟΝ ΒΗΜΑ - Προσφυγικός Κόσμος - Τριγλιανά Νέα - Σινασιτική Φωνή - Σιφναϊκή Φωνή - ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

γ) ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Αιολικά Γράμματα - ΚΥΔΩΝΙΑΤΙΚΟΣ ΑΣΤΕΡΑΣ - Αγροτική - Δελτίο Κέντρου Κωνσταντινουπολιτών - ΚΑΜΕΙΡΟΣ - Ο Ποιμήν (Μυτιλήνη) - ΣΜΥΡΝΑ - ΠΟΝΤΙΑΚΗ ΕΣΤΙΑ - Σύγχρονη Σκέψη - ΦΙΛΙΑΤΡΑ - ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΛΑΟΣ - HESSISCHE BLATTER - REVUE FRANÇAISE DE DROIT AERIEN - ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΘΕΡΑ - ΝΕΩΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΑΠΟΛΛΩΝ ΣΜΥΡΝΗΣ

ΘΛΙΒΕΡΗ ΕΠΕΤΕΙΟΣ

Τά συνεργαζόμενα Κωνσταντινουπολικά Σωματεία με την εύκαιρία της θλιβερής επετείου των τραγικών γεγονότων της 7ης και 8ης Σεπτεμβρίου 1955 στην Πόλη, όργάνωσαν στην Αρχαιολογική Έταιρία τόν περασμένο μήνα «ΟΜΙΛΙΑ ΥΠΟΜΝΗΣΕΩΣ». Κύριος όμιλητής ήταν ο Δημοσιογράφος, μέλος της Ένώσεως Συντακτών και τ. Γεν. Γραμματέας αυτής, κ. Γεώργιος Καραγεωργας, με θέμα: «Πώς είδε και έζησε τα γεγονότα» ο πρώτος Έλλην δημοσιογράφος πού έφθασε αύθυμερόν στην Πόλη. Έκ μέρους της Ένώσεώς μας παρέστησαν ο Πρόεδρος κ. Κ. Παυλίδης και ο Αντιπρόεδρος κ. Μ. Καλλιγέρης.